

Principals riscos del Marc Estratègic de Riscos

G2 Riscos principals

Introducció

El grup Banc Sabadell es dota d'un Marc Estratègic de Riscos, la funció del qual és assegurar el control i la gestió proactiva de tots els riscos del grup. Aquest nou marc es concreta, entre d'altres, en un *risk appetite statement* (RAS), que estableix la quantitat i diversitat de riscos que el grup busca i tolera per assolir els seus objectius de negoci, mantenint l'equilibri entre rendibilitat i risc.

El Marc Estratègic de Riscos del grup Banc Sabadell té en compte l'estructura internacional del grup amb la finalitat d'assegurar la consistència i un desplegament efectiu del RAS del grup en totes les àrees geogràfiques.

D'aquesta manera, s'estableix un primer nivell que forma el RAS del grup, que fixa objectius i límits globals, i es defineix un segon nivell que desplega els objectius i límits del primer nivell en les diferents àrees geogràfiques.

El RAS inclou mètriques quantitatives, que permeten un seguiment objectiu de la gestió del risc, així com aspectes qualitatius que complementen els quantitius i expliquen la posició del grup en riscos de difícil quantificació.

Cal destacar que aquestes mètriques quantitatives estan dividides entre:

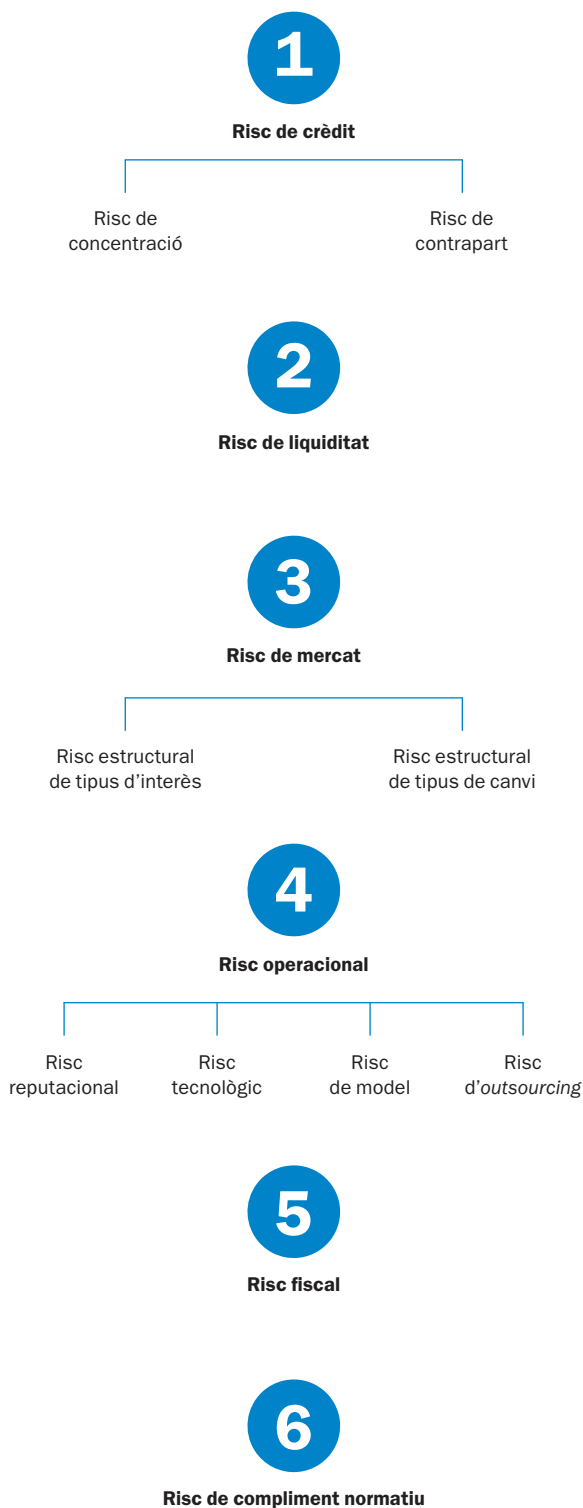
- Mètriques bàsiques de primer nivell: aspectes quantitius que permeten fer un seguiment objectiu dels riscos assumits i en possibiliten un control i gestió eficients tant dins del grup com a les diferents àrees geogràfiques.
- Mètriques de segon nivell: aspectes quantitius en l'àmbit de carteres que permeten fer un seguiment de l'estoc i la nova producció i possibiliten un control i gestió eficients dels riscos assumits.

La gestió i el control de riscos es configuren com un ampli marc de principis, polítiques, procediments i metodologies avançades de valoració integrats en una eficient estructura de decisió en un marc de governança de la funció de riscos adaptat a la normativa estatal i europea.

Les polítiques de riscos del grup Banc Sabadell són un conjunt de documents que es revisen periòdicament seguint el *governance* establert, i el responsable final de la seva aprovació és el Consell d'Administració.

Per a cada risc rellevant del grup, en les polítiques es detallen els principis i paràmetres crítics de gestió, els principals intervinents i les seves funcions (incloent-hi els rols i responsabilitat de les diferents direccions i comitès en matèria de riscos i els seus sistemes de control), els procediments i els mecanismes de seguiment i control (G2).*

Els riscos financers principals en què incorren les entitats del grup Banc Sabadell com a conseqüència de la seva activitat relacionada amb l'ús d'instruments financers són els de crèdit, liquiditat i mercat. D'entre tots els riscos, el de crèdit és el més rellevant de la cartera del grup.**

D'altra banda, els principals riscos no financers en què incorre el grup són el risc operacional, el tecnològic, el fiscal i el de compliment normatiu.

En la gestió del risc, el grup considera l'entorn macroeconòmic i regulador.**

Principis generals de gestió de riscos

Cultura corporativa de riscos

La cultura de riscos a Banc Sabadell és un dels aspectes diferenciadors del banc, i està fortament arrelada en tota l'organització com a conseqüència del seu desenvolupament progressiu al llarg de dècades. Entre els aspectes que caracteritzen aquesta forta cultura de riscos destaquen els següents:

- Alt grau d'implicació del Consell d'Administració en la gestió i el control de riscos. Des d'abans de 1994, al banc hi ha la Comissió de Riscos, que té com a funció fonamental supervisar la gestió de tots els riscos rellevants i de l'alineament d'aquests amb el perfil definit pel grup.
- El grup Banc Sabadell compta, des de 2014, amb un Marc Estratègic de Riscos, compost, entre d'altres, pel *risk appetite statement*, que assegura el control i la gestió proactiva dels riscos en un marc reforçat de govern corporatiu i aprovat pel Consell d'Administració.
- L'Equip Bàsic de Gestió com a peça clau en l'admissió i el seguiment del risc. En funcionament des de fa més de vint anys, està format pel responsable de compte, d'una banda, i per l'analista de riscos, de l'altra. La seva gestió es basa en l'aportació dels punts de vista de cada part. Les decisions han de ser sempre debatudes i resoltes per acord entre les parts. Tot això fa que les unitats de Comercial i Riscos treballin com un únic equip involucrat en la decisió, aportant riquesa argumental i solidesa en els dictàmens i aconseguint potenciar l'experiència de client.
- Gestió proactiva i consensuada per part de l'equip bàsic de gestió de les actuacions que cal fer amb els clients, tant en creixement com en prevenció, a través de la gestió anticipativa de la cartera mútua.
- Itineraris professionals creuats entre els equips comercials i riscos, cosa que permet incrementar la transversalitat de les funcions, el creixement professional i potenciar el coneixement dels clients a través d'una visió única i global.
- Alt grau d'especialització: equips de gestió específics per a cada segment (*real estate*, corporativa, empreses, pimes, detallistes, bancs i països, etc.), que permeten una gestió del risc especialitzada en cada àmbit.

- Models interns avançats de qualificació creditícia com a element bàsic per a la presa de decisions des de fa més de quinze anys (1999 per a particulars i 2000 per a empreses). El grup, seguint les millors pràctiques sobre això, es basa en aquests models per tal de millorar l'eficiència del procés en general. En la mesura que aquests models no tan sols permeten ordenar els acreditats en termes ordinals sinó que són la base per mesurar el risc quantitativament, permeten un ús múltiple en processos clau de gestió; ajust fi en la delegació de facultats, seguiment eficient del risc, gestió global del risc, rendibilitat ajustada al risc i anàlisi de solvència del grup en són alguns exemples.
- La delegació de facultats per a la sanció d'operacions de risc empresarial en els diferents nivells està basada en el nivell d'exposició, així com de pèrdua esperada. Com a política general pel que fa a la delegació de facultats, el grup ha optat per un sistema en què els diferents nivells es delimiten fent servir la mètrica de pèrdua esperada, que té en compte l'exposició al risc de crèdit de l'operació a sancionar del client i grup de risc, la seva taxa de mora esperada i la seva severitat estimada.
- Rigorós seguiment del risc de crèdit suportat en un avançat sistema d'alertes primerenques per a empreses i particulars, que s'integra en una eina amb visió global de client i amb caràcter anticipatiu. El seguiment del client o grup de risc es pot dividir en tres tipologies: seguiment operatiu, sistemàtic i integral. Una de les fonts bàsiques per a aquest seguiment és la implantació d'un sistema d'alertes primerenques tant per a empreses com per a particulars (iniciat el 2008 i el 2011), que permeten una anticipació del risc de crèdit. Aquestes alertes es basen tant en informació interna, com ara dies en situació de *non performing assets* excedits en descompte comercial, avals o crèdit internacional, com en informació externa, com ara clients catalogats com a morosos en la resta del sistema financer o informació de *bureaux* de crèdit disponibles.
- Avançat model de gestió del risc de *non performing assets* que permet potenciar l'anticipació i la gestió especialitzada. Es disposa d'un model integral de gestió que permet encaminar el tractament del risc en aquelles situacions més properes a l'impagament (anticipació, refinançament, cobrament, etc.). El sistema integral compta amb eines específiques (simuladors per cercar la millor solució en cada cas), així com amb gestors especialitzats per segments dedicats exclusivament a aquesta gestió.
- *Pricing* ajustat al risc. La política comercial respecte a la gestió de preus és dinàmica i s'adapta a la situació econòmica i financera del mercat (primes de liquiditat, dificultat d'accés al crèdit, volatilitat del tipus d'interès, etc.). Es té en compte el cost de finançament i del risc (pèrdua esperada i cost de capital) amb l'objectiu d'evitar la selecció adversa per no discriminar bé el risc.

* Vegeu més informació en la nota 4 dels comptes anuals consolidats de 2018.

** Vegeu el mapa de capital en el capítol "Informació financera del grup Banc Sabadell".

*** Vegeu informació de l'entorn macroeconòmic i regulador en el capítol "Entorn econòmic, sectorial i regulador".

Els models de risc són una peça clau per al procés de determinació dels preus i dels objectius de rendibilitat.

- El model de gestió de riscos està absolutament integrat en la plataforma tecnològica del banc, de manera que les polítiques es traslladen immediatament a la gestió diària. Les polítiques, els procediments, les metodologies i els models que configuren el model de gestió de riscos de Banc Sabadell estan integrats tècnicament en la plataforma operativa del banc. Aquest element ha estat especialment rellevant en les diferents integracions d'entitats que ha dut a terme el grup.
- Ús de l'*stress testing* com a eina de gestió: Banc Sabadell fa anys que treballa amb una potent eina interna per efectuar exercicis de *stress test* i amb la col·laboració d'equips interns amb una àmplia experiència en el seu desenvolupament.

Marc Estratègic de Riscos (*risk appetite framework*)

El Marc Estratègic de Riscos inclou, entre d'altres, el *risk appetite statement* (RAS), definit com la quantitat i diversitat de riscos que el grup Banc Sabadell busca i tolera per assolir els seus objectius de negoci, mantenint l'equilibri entre rendibilitat i risc.

El RAS està compost de mètriques quantitatives (G3), que permeten un seguiment objectiu del compliment dels objectius i límits fixats, així com d'elements qualitius que complementen les mètriques i guien la política de gestió i control de riscos del grup.

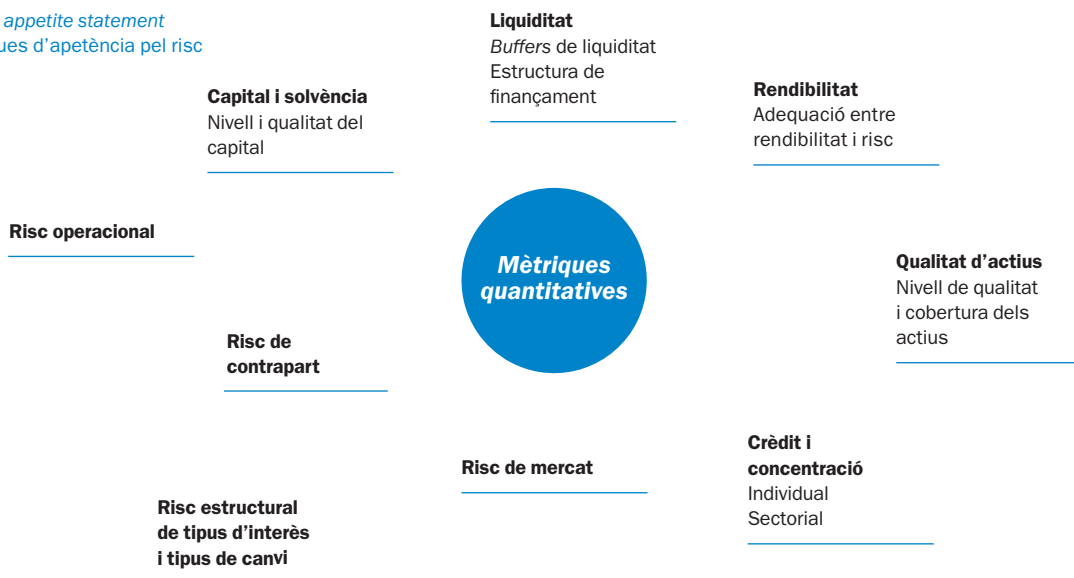
Aspectes qualitius

De manera complementària a les mètriques quantitatives s'exposen els següents principis qualitius que han de guiar el control i la gestió de riscos del grup:

- La posició general del grup respecte a la presa de riscos persegueix aconseguir un perfil de risc mitjà-baix, mitjançant una política de riscos prudent i equilibrada que asseguri un creixement rendible i sostingut de la seva activitat i que estigui alineada amb els objectius estratègics del grup, per tal de maximitzar la creació de valor, tot garantint un nivell de solvència adequat.
- El Consell d'Administració està compromès amb els processos de gestió i control del risc: aprovació de polítiques, límits, model de gestió i procediments, metodologia de mesurament, seguiment i control.
- El grup desenvolupa una cultura de riscos integrada en tota l'entitat, i està dotat d'unitats especialitzades en el tractament dels diferents riscos. La funció de riscos transmet aquesta cultura mitjançant la determinació de polítiques i la implantació i posada en marxa de models interns i la seva adequació als processos de gestió del risc.
- Les polítiques i els procediments de gestió de riscos s'orientaran a adaptar el perfil de risc al Marc Estratègic de Riscos, mantenint i seguint l'equilibri entre rendibilitat esperada i risc.
- La gestió i el control de riscos al grup Banc Sabadell es configuren com un ampli marc de principis, polítiques, procediments i metodologies avançades de valoració integrats en una eficient estructura de decisió. La variable risc s'inclou en les decisions de tots els àmbits, quantificada amb una mesura comuna en termes de capital assignat.
- La gestió del risc es basa en uns sòlids i continus procediments de control d'adequació dels riscos als

Elements quantitius

G3 *Risk appetite statement*
o mètriques d'apetència pel risc

- límits prefixats, amb responsabilitats ben definides en la identificació i el seguiment d'indicadors i alertes anticipades, així com en una avançada metodologia de valoració del risc.
- Els nivells de capital i liquiditat han de permetre afrontar els riscos assumits per l'entitat, fins i tot en escenaris econòmics desfavorables.
 - No hi ha d'haver nivells de concentració de riscos que puguin comprometre de manera significativa els recursos propis.
 - L'assumpció de risc de mercat per negociació té com a objectiu atendre el flux d'operacions induïdes per l'operativa dels clients i aprofitar oportunitats de mercat, mantenint una posició d'acord amb la quota de mercat, l'apetència, les capacitats i el perfil del banc.
 - La funció de riscos és independent i té una intensa participació de l'alta direcció, cosa que garanteix una forta cultura de riscos enfocada a la protecció i l'assegurament de l'adequada rendibilitat del capital.
 - L'objectiu del grup en matèria de risc fiscal és assegurar el compliment de les obligacions fiscals i garantir alhora un rendiment adequat per als accionistes.
 - La consecució dels objectius empresarials s'ha de fer de manera compatible, en tot moment, amb el compliment de l'ordenament jurídic i aplicant les millors pràctiques.
 - El grup disposa de mitjans humans i tecnològics suficients per al seguiment, el control i la gestió de tots els riscos materialitzables en el desenvolupament de la seva activitat.
 - Els sistemes retributius del grup han d'alinear els interessos dels empleats i l'alta direcció amb el compliment del Marc Estratègic de Riscos.

Organització global de la funció de riscos

El grup desenvolupa una cultura de riscos integrada en totes les unitats. Està dotat d'unitats especialitzades en el tractament dels diferents riscos, de manera que garanteix la independència de la funció de riscos, així com una intensa participació de l'alta direcció.

El Consell d'Administració és l'òrgan responsable de l'establiment de les directrius generals sobre la distribució organitzativa de les funcions de gestió i control de riscos, així com de determinar les línies estratègiques principals en aquest sentit. Per això, és l'òrgan responsable d'aprovar el Marc Estratègic de Riscos (desenvolupat entre el conseller delegat, el director de riscos i el director financer) i assegurar que aquest s'ajusta als objectius estratègics de l'entitat a curt i llarg termini, així com al pla de negoci, la planificació de capital, la capacitat de risc i els programes de compensació.

Hi ha quatre comissions en funcionament en les quals el Consell d'Administració delega les seves funcions fent ús de les facultats que se li confereixen estatutàriament, que reporten al Ple del Consell sobre el desenvolupament de les funcions que els corresponen i informen de les decisions adoptades (G4).

Així mateix, el grup estableix el seu marc de control prenent com a base el model de les tres línies de defensa, que s'estructura al voltant de la següent assignació de funcions.

Primera línia de defensa

Composta principalment per les unitats de negoci i els centres corporatius, entre els quals destaquen les unitats de la Direcció de Gestió de Riscos, de la Direcció Financera, de la Direcció de Tresoreria i Mercat de Capitals i

Comissions del Consell relacionades amb riscos					
Comissió de Riscos		Comissió Executiva		Comissió d'Auditoria i Control	Comissió de Retribucions
Supervisió del perfil de risc i adequació al RAS		Aprovació d'operacions per delegacions Aprovació estratègia <i>asset allocation</i>		Supervisió d'eficàcia de control intern, auditoria interna i sistemes de gestió de riscos	Supervisió de la política redistributiva i la seva alineació amb el Marc Estratègic de Riscos
Principals comitès relacionats amb riscos					
Comitè Tècnic de Riscos	Comitè d'Actius i Passius	Comitè d'Operacions de Crèdit	Comitè d'Operacions d'Actius i Capital	Comitè de Risc Operacional	UK <i>Coordination Committee</i>
Suport Comissió de Riscos Gestió de riscos	Gestió i supervisió del risc estructural del balanç	Aprovació d'operacions de crèdit per delegacions	Aprovació d'operacions d'actius per delegacions	Gestió i supervisió del risc operacional	Garantia d'alineació de polítiques entre TSB i el grup

G4 Comissions del Consell i principals comitès relacionats amb riscos

de la Direcció d'IT Control. La primera línia de defensa és responsable de la gestió dels riscos inherents a la seva activitat, bàsicament en l'admissió, el seguiment, el mesurament i la valoració d'aquests i dels processos corresponents.

És la responsable de la implementació d'accions correctives per posar remei a deficiències en els seus processos i controls. Les funcions essencials que s'atribueixen a aquesta línia en el marc de control són:

- Mantenir els controls interns efectius i executar procediments d'avaluació i control de riscos en el seu dia a dia.
- Identificar, avaluar, controlar i mitigar els seus riscos, complint amb polítiques i procediments interns establerts i assegurant que les activitats són conseqüents amb els seus propòsits i objectius.
- Implantar processos adequats de gestió i supervisió per assegurar el compliment normatiu i focalitzats en errors de control, processos inadequats i esdeveniments inesperats.

Segona línia de defensa

Composta fonamentalment per:

- La Direcció de Control de Riscos, independent de la primera línia de defensa i responsable de la identificació, la valoració, el seguiment i el control de tots els riscos rellevants del grup i de la presentació d'informació sobre aquests.
- La Direcció de Compliment Normatiu, que té com a objectiu minimitzar la possibilitat que es produeixin incompliments normatius i assegurar que els que es puguin produir són identificats, reportats i solucionats amb diligència i que s'implanten les mesures preventives adequades.
- La Direcció de Validació Interna, responsable de revisar que aquests models funcionen tal com estava previst i que els resultats obtinguts d'aquests són adequats per als diferents usos a què s'apliquen, tant interns com reguladors.

En termes generals, la segona línia de defensa assegura que la primera línia de defensa estigui ben dissenyada, compleix amb les funcions assignades i l'aconseja per a la seva millora contínua. Les funcions essencials que s'atribueixen a aquesta línia en el marc de control són:

- Proposar el marc de gestió i control de riscos.
- Guiar i assegurar l'aplicació de les polítiques de riscos, definint responsabilitats i objectius per a la seva implementació efectiva.
- Col·laborar en el desenvolupament de processos i controls de gestió de riscos.
- Identificar canvis en l'apetència pel risc subjacent de l'organització.
- Verificar el compliment de la normativa aplicable al grup en el desenvolupament dels seus negocis.
- Proveir d'infraestructura tecnològica per a la gestió, el mesurament i el control dels riscos.
- Analitzar i contrastar incidents existents i futurs mitjançant la revisió de la informació.

- Validar que els models funcionen tal com estava previst i que els resultats obtinguts d'aquests són adequats per als diferents usos a què s'apliquen, tant interns com reguladors.
- Impulsar i procurar els més alts nivells de compliment de la legislació vigent i l'ètica professional dins del grup.
- Garantir tant la continuïtat operativa del negoci ordinari com la seguretat de la informació que el sustenta.

Tercera línia de defensa

Fonamentada en la Direcció d'Auditoria Interna, porta a terme les funcions següents:

- Desenvolupa una activitat de verificació i assessorament independent i objectiu, que es guia per una filosofia d'afegir valor i ajuda el grup a complir els seus objectius.
- Assisteix el grup en el compliment dels seus objectius aportant un enfocament sistemàtic i disciplinat per avaluar la suficiència i eficàcia dels processos de govern i de les activitats de gestió del risc i de control intern en l'organització.

Exercicis de planificació i stress test

El grup Banc Sabadell compta amb un procés intern establert per fer exercicis de planificació i *stress test* que involucra equips amb una àmplia experiència en el seu desenvolupament i que suposa una anàlisi exhaustiva de l'evolució del compte de resultats i el balanç del grup en un determinat escenari.

Els models de projecció de riscos constitueixen un element clau en la gestió del grup, ja que permeten avaluar l'impacte potencial, en la solvència i en el compliment de l'apetència pel risc, d'un conjunt d'escenaris econòmics que recullen els principals factors de risc amb efecte sobre el resultat i la solvència del grup. Principalment, s'identifiquen tres usos de les tècniques de projecció que ha desenvolupat el grup: elaboració del pla director, desenvolupament de *stress test* interns i elaboració de *stress test* reguladors.

Els diferents exercicis de projecció interna, pla director o tests d'estrès no es desenvolupen de manera independent, sinó que guarden una coherència entre si en la definició dels escenaris econòmics que s'han fet servir, i pel que fa a altres exercicis com els tests d'estrès de liquiditat, o en el desenvolupament dels plans de recuperació.

Els escenaris econòmics interns es descriuen en termes dels principals agregats macroeconòmics (PIB, taxa d'atur, etc.) i en termes de variables financeres (preu de l'habitatge, tipus d'interès, tipus de canvi, etc.), i generalment segueixen l'estructura següent:

- Escenari base: escenari econòmic més probable, usat en el desenvolupament del pla director, i com a escenari base en el procés d'autoavaluació de capital (ICAAP) i en el procés d'autoavaluació de la situació de liquiditat (ILAAP).
- Escenari advers sistèmic global: escenari advers que, tot i que possible, presenta una baixa probabilitat de

materialització i assumeix un escenari de recessió global. Aquest escenari es fa servir com l'escenari més advers en l'elaboració de l'ICAAP i es comparteix amb l'ILAAP.

- Escenaris adversos específics: escenaris adversos que reflecteixen situacions rellevants per al perfil de riscos específic del grup com ara l'evolució del Brexit.
- Escenari de recuperació: escenari més advers possible que, partint de l'escenari advers sistèmic global, introdueix un nivell d'estrès addicional suficient per adequar-lo a la finalitat del desenvolupament d'un pla de recuperació.

Pla director

El grup desenvolupa un pla director que aborda l'estratègia i el pla de negoci de l'entitat per a un determinat període (actualment, 2018-2020). A més, es fa un seguiment periòdic del pla i se'n desenvolupa anualment una actualització per considerar l'evolució més recent de les carteres i dels riscos assumits pel grup. Aquesta projecció es desenvolupa sota l'escenari econòmic més probable per a les geografies més rellevants (escenari base), i a més s'integra en el procés ICAAP en l'escenari base. L'escenari econòmic es descriu en termes dels principals factors de risc amb impacte sobre el compte de resultats i balanç del grup.

Els exercicis de projecció del pla director i el seu seguiment es troben integrats en la gestió, ja que dibuixen les línies mestres de l'estratègia a mitjà i llarg termini del grup. El pla es desenvolupa d'acord amb la unitat de negoci sota la qual es gestiona el grup, i els resultats de l'exercici també es valoren en termes de compliment de l'apetència pel risc.

Juntament amb els resultats dels *stress test* interns, el resultat de les projeccions utilitzades en l'elaboració del pla director i el seu seguiment constitueixen un *input* necessari per valorar la idoneïtat dels llistats –objectius o límits de tolerància– definits per quantificar l'apetència pel risc del grup.

Stress test intern

El grup duu a terme periòdicament, en el marc de l'ICAAP, exercicis de *stress test* pluriennals (projecció de tres anys) per tal d'avaluar l'impacte que poden tenir escenaris econòmics adversos sobre la solvència i el compliment del marc d'apetència pel risc del grup. Els escenaris econòmics es dissenyen i se seleccionen per reflectir situacions adverses factibles tot i que poc probables, que, a més, s'adaptin a les especificitats del negoci del grup: composició i localització geogràfica dels riscos.

Els exercicis d'estrès que efectua internament el grup estan integrats en la gestió. En aquests es valora l'impacte d'escenaris econòmics adversos sobre el grau de compliment del marc d'apetència pel risc, així com l'impacte en cada unitat de negoci d'un potencial escenari advers. La comunicació dels resultats de l'exercici als òrgans de

direcció perquè els aprovi permet assegurar que l'equip directiu del grup disposa de la informació necessària per valorar la solvència i la situació del grup davant del compliment de la seva apetència pel risc en situacions adverses.

Els resultats d'aquest tipus d'exercicis són un *input* que s'incorpora en la revisió i definició dels diferents llistats –objectius o límits de tolerància– relatius a les mètriques sobre les quals es defineix l'apetència pel risc del grup.

Aquests escenaris es complementen amb la identificació d'esdeveniments específics, en el marc d'elaboració d'exercicis d'estrès inversos (*reverse stress test*), que podrien comportar riscos rellevants per a la solvència del grup.

Stress test regulador

El grup participa en els exercicis d'estrès reguladors que desenvolupa l'Autoritat Bancària Europea, en cooperació amb les autoritats nacionals competents, el Banc Central Europeu i la Junta Europea de Risc Sistèmic. Aquests exercicis s'efectuen amb periodicitat biennal. Cobreixen els principals riscos assumits pel grup, avaluen el nivell de solvència de les entitats en un escenari base i un d'advers per a un horitzó temporal de tres anys i serveixen de base per establir el Pilar 2G. La novetat principal en l'exercici 2018 pel que fa a les anteriors proves d'estrès ha estat la inclusió de la NIIF 9 en la projecció de les pèrdues de crèdit.

El grup desenvolupa l'exercici d'estrès regulador fent servir les metodologies internes existents –tot i que subjectes a les restriccions metodològiques de l'*stress test* regulador–. Això permet analitzar i considerar, en els processos interns, els resultats del test d'estrès regulador com un punt més de valoració de les proves internes de resistència i viceversa. Els resultats del test d'estrès, com en els altres exercicis de projecció, són sotmesos a aprovació pels òrgans de direcció del grup.

Gestió i seguiment dels riscos més rellevants

Risc de crèdit

El risc de crèdit sorgeix davant l'eventualitat que es generin pèrdues per incompliment de les obligacions de pagament per part dels acreditats, així com pèrdues de valor pel simple deteriorament de la qualitat creditícia d'aquests.

Marc de gestió del risc de crèdit

Admissió i seguiment

L'exposició al risc de crèdit es gestiona rigorosament basant-se en anàlisis regulars de solvència dels acreditats i del seu potencial per atendre el pagament de les seves obligacions amb el grup, i s'adeqüen els límits d'exposició establerts per a cada contrapart fins al nivell que es consideri acceptable. També és habitual modular el nivell d'exposició

mitjançant la constitució de col·laterals i garanties a favor del banc per part de l'obligat.

El Consell d'Administració atorga facultats i autonomia a la Comissió Executiva perquè aquesta, al seu torn, pugui delegar en diferents nivells de decisió. La implementació d'un control de les atribucions en els suports d'admissió permet que la delegació establerta per a cada nivell es basi en la pèrdua esperada calculada per a cada una de les operacions presentades.

Amb la finalitat d'optimitzar les possibilitats de negoci amb cada client i garantir un grau de seguretat suficient, la responsabilitat tant en l'admissió del risc com en el seu seguiment és compartida entre el gestor de negoci i l'analista de riscos, cosa que, mitjançant una comunicació eficaç, permet una visió integral (360 graus) i anticipativa de la situació i les necessitats de cada client per part dels seus responsables.

El gestor duu a terme un seguiment operatiu que sorgeix del contacte directe amb el client i la gestió de la seva operativa diària, mentre que l'analista de risc aporta la part més sistemàtica, derivada de la seva especialització.

L'establiment de metodologies avançades de gestió del risc (adaptades al Nou Acord de Capital de Basilea i les millors pràctiques) permet obtenir avantatges en la gestió d'aquests, ja que possibilita una política proactiva a partir de la seva identificació. En aquest sentit, cal ressaltar l'ús d'eines de qualificació com el ràting per a acreditats empreses o l'*scoring* per a particulars, així com indicadors d'alertes avançades per al seguiment dels riscos, les quals s'integren en una eina amb visió global de client i caràcter anticipatiu.

L'anàlisi d'indicadors i alertes avançades i també les revisions del ràting permeten mesurar contínuament la bondat del risc contret d'una manera integrada. L'establiment de procediments eficients de gestió dels riscos vius també permet obtenir avantatges en la gestió de riscos vençuts, ja que possibilita una política proactiva a partir de la identificació precoç dels casos amb tendència a convertir-se en morosos.

El seguiment del risc es fa sobre totes les exposicions amb l'objectiu d'identificar possibles situacions problemàtiques i evitar el deteriorament de la qualitat creditícia. Aquest seguiment, en termes generals, té com a base un sistema d'alertes primerenques tant pel que fa a operació/prestatori com a cartera, i tots dos es nodreixen tant d'informació interna de la societat com d'informació externa per obtenir resultats. El seguiment es duu a terme de manera anticipativa i des d'una visió prospectiva (*forward looking*), és a dir, amb una visió de futur d'acord amb la previsible evolució de les seves circumstàncies per poder determinar accions de potencialitat de negoci (increment d'inversió) i de prevenció del risc (reducció de riscos, millora de garanties, etc.).

El sistema d'alertes primerenques permet mesurar de manera integrada la bondat del risc contret i el seu traspass a especialistes en la gestió de recobriment, els quals determinen els diferents tipus de procediments que convé aplicar. En aquest sentit, a partir de riscos superiors a cert límit i segons taxes de morositat prevista, s'estableixen grups o categories per al seu tractament diferenciat.

S'ocupen d'aquestes alertes el gestor de negoci i l'analista de risc de manera complementària.

Gestió del risc irregular

Durant les fases de debilitat del cicle econòmic, en general els refinançaments o les reestructuracions de deute són les tècniques de gestió del risc que presenten més rellevància.

L'objectiu del banc és que, amb deutors o acreditats que presentin o es prevegi que puguin presentar dificultats financeres per atendre les seves obligacions de pagament en els termes contractuals, es faciliti la devolució del deute per reduir al màxim la probabilitat d'impagament. L'entitat en concret té establertes unes polítiques comunes, així com uns procediments d'aprovació, seguiment i control dels possibles processos de refinançament o reestructuració de deute. Els més rellevants són els següents:

- Disposar d'un historial de compliment del prestatari prou extens i una voluntat manifesta de pagament, avaluant la temporalitat de les dificultats financeres per les quals passa el client.
- Condicions de refinançament o reestructuració que se sustentin en un esquema de pagaments realista i d'acord amb la capacitat de pagament actual i previsible de l'acreditat, per tal d'evitar el trasllat de problemes al futur.
- Si es tracta d'aportació de noves garanties, aquestes s'han de considerar com una font secundària i excepcional de recuperació del deute, i evitar el perjudici de les existents. En qualsevol cas, s'han de liquidar els interessos ordinaris meritats fins a la data del refinançament.
- Limitació de períodes dilatats de carència.

El grup porta a terme un seguiment continu del compliment de les condicions establertes i del compliment d'aquestes polítiques.

Models interns de risc

El grup Banc Sabadell també fa servir un sistema de tres línies de defensa per assegurar la qualitat i el control dels models interns i d'un procés de govern dissenyat específicament per a la gestió i el seguiment d'aquests models, així com per al compliment amb la regulació i el supervisor.

El marc de govern dels models interns de risc de crèdit i deteriorament (gestió del risc, capital regulador i provisions) se sustenta en els pilars següents:

- Gestió efectiva dels canvis en els models interns.
- Seguiment recurrent de l'entorn de models interns.
- *Reporting* regular, tant intern com extern.
- Eines de gestió de models interns.

Com a òrgan rellevant dins el marc de govern de models interns de risc de crèdit i deteriorament, cal destacar el Comitè de Models, que se celebra amb una periodicitat mensual i li corresponen funcions d'aprovació interna, segons nivells de materialitat, i seguiment de models interns de risc de crèdit.

El grup Banc Sabadell disposa d'un model avançat de

gestió del risc irregular per gestionar la cartera d'actius deteriorats. L'objectiu en la gestió del risc irregular és trobar la millor solució per al client amb els primers símptomes de deteriorament i reduir l'entrada en mora dels clients en dificultats, de manera que s'asseguri la gestió intensiva i s'evitin temps morts entre les diferents fases.*

Gestió del risc de crèdit immobiliari

El grup, dins la política general de riscos i, en particular, la relativa al sector de la construcció i la promoció immobiliària, té establertes una sèrie de polítiques específiques pel que fa a la mitigació dels riscos.

La mesura principal que es porta a terme és el seguiment continu del risc i la revaluació de la viabilitat financera de l'acreditat en la nova situació conjuntural. En cas que aquesta sigui satisfactòria, la relació prossegueix en els termes previstos, i s'adopten nous compromisos en cas que aquests permetin una major adaptació a les noves circumstàncies.

La política que cal aplicar depèn, en cada cas, del tipus d'actiu que s'està finançant. Per a les promocions acabades, es duen a terme accions de suport a la comercialització a través dels canals de distribució del grup, fixant un preu competitiu que permeti activar les transaccions i possibilitant l'accés a finançament per als compradors finals, sempre que compleixin els requisits de risc. En les promocions en curs, l'objectiu bàsic és que finalitzin, sempre que les expectatives de mercat a curt o mitjà termini puguin absorbir l'oferta d'habitatges resultant.

En els finançaments de sòl, es tenen en compte igualment les possibilitats de comercialització dels futurs habitatges abans de finançar-ne la construcció.

En cas que de l'anàlisi i el seguiment que es facin no s'entregui una viabilitat raonable, es recorre al mecanisme de la dació en pagament i/o a la compra d'actius. Quan no és possible cap d'aquestes solucions, es recorre a la via judicial i posterior adjudicació dels actius.

Tots els actius que a través de la dació en pagament o la compra o per la via judicial s'adjudica el grup per assegurar el cobrament o executar altres millores creditícies són principalment actius materials adjudicats que han estat rebuts pels prestataris i altres deutors del banc per satisfer actius financers que representen drets de cobrament davant d'aquells, i es gestionen de manera activa amb el principal objectiu de la desinversió.

En funció del grau de maduració dels actius immobiliaris, s'han establert les tres línies estratègiques d'actuació que es detallen a continuació:

1 Nou finançament: negoci promoció immobiliària

A finals de 2014 es restableix una unitat comercial per gestionar exclusivament nou finançament a promotors,

en identificar la necessitat del mercat i la solvència dels seus nous *players*. Es dota aquesta unitat d'una nova metodologia de seguiment que permet al grup conèixer en detall tots els projectes que s'estudien des de la unitat (des de la superfície i el nombre d'unitats fins al volum de vendes o pressupost de construcció, passant pel grau de precomercialització).

En paral·lel, es posa en marxa una nova Direcció d'Anàlisi Immobiliària, que té la funció d'analitzar tots els projectes immobiliaris que es plantegi finançar des d'un punt de vista purament de negoci immobiliari, de manera que examina tant la localització com la idoneïtat del producte, així com l'oferta i la demanda actuals potencials, contrastant en cada un dels casos les xifres del pla de negoci presentat pel client (en què costos, vendes i terminis són aspectes rellevants). El nou model d'anàlisi va acompanyat d'un model de seguiment de les promocions formalitzades. A través d'informes estandarditzats es monitora l'evolució de cada una de les promocions per controlar les disposicions i el compliment del pla de negoci (vendes, costos i terminis).

El nou model de gestió ha permès la definició d'alertes per fer un seguiment tant des de la Direcció d'Anàlisi i Seguiment com des de la Direcció de Riscos, amb qui es va treballar en la definició. A més de les alertes per a promocions formalitzades, el nou finançament té com a referència el marc promotor, que defineix l'*allocation* òptim del nou negoci en funció de la qualitat del client i de la promoció.

2 Gestió del crèdit immobiliari problemàtic

El risc problemàtic es gestiona segons la política definida. En general, la gestió es porta a terme tenint en compte el client, les garanties i la situació del préstec (que va des del moment que salti una possible alerta en la seva situació normal fins que es materialitzi una dació en pagament o una compra en una gestió amistosa o se celebri una subhasta després d'un procés d'execució i hi hagi una interlocutòria d'adjudicació).

Després d'analitzar les tres dimensions esmentades anteriorment, es gestiona la solució òptima per estabilitzar o liquidar la posició (per via amistosa o judicial), que pot variar segons l'evolució de cada client/expedient. Per dur a terme la gestió, en cas que l'estabilització del crèdit o la seva liquidació per part del client no siguin viables, es disposa de models de suport en funció de la tipologia del préstec o bé finançat. En el cas de promocions immobiliàries acabades o immobles no residencials acabats, s'ofereix la possibilitat de comercialitzar a través de Solvia a uns preus que puguin traccionar el mercat. En el cas de solars, es pot oferir la possibilitat d'incrementar el deute per promocionar habitatges si els equips interns del banc identifiquen una demanda d'habitatges contrastada a la plaça, i són els responsables del control de la inversió i la comercialització. A la resta

* Per a més informació quantitativa vegeu l'Annex VI dels comptes anuals consolidats, "Altres informacions de riscos: operacions de refinançament i reestructuració".

d'immobles finançats s'estudia la possibilitat d'establir acords de venda a tercers, es proposen solucions amistoses (compra o dació, que, en el cas d'habitatges de particulars, poden anar acompanyades de condicions favorables per a la relocització o lloguer social en funció de la necessitat del client) o es procedeix finalment per la via judicial.

3 Gestió d'immobles adjudicats

Un cop convertit el préstec en immoble, s'estableix una estratègia de gestió en funció de la tipologia i la localització per identificar el potencial de cada actiu segons la seva demanda potencial. El mecanisme principal de sortida és la venda, per a la qual el banc, a través de Solvia, ha desenvolupat diferents canals d'acord amb la tipologia de l'immoble i del client. L'èxit d'aquests canals es reflecteix en els elevats volums d'habitatges comercialitzats any rere any, en el gran creixement que s'ha experimentat del volum de venda d'immobles no residencials, solars finalistes i sòls en gestió quan s'ha despertat l'interès del mercat per aquestes tipologies, i en la confiança de tercers per comercialitzar els seus immobles a través de Solvia.

En determinats solars i terres en gestió amb un alt potencial de demanda localitzats en mercats amb elevats nivells de creixement de preu previst, es decideix emprendre la inversió per optimitzar el resultat tenint en compte els marges previstos aplicant hipòtesis de desenvolupament conservadores.

El grup, atesa la rellevància que va tenir en el passat assolir una elevada concentració en aquest risc, disposa d'una mètrica del RAS de primer nivell que estableix un nivell màxim de concentració en termes de mètrica de concentració en promoció en funció del Tier 1 d'Espanya. Aquesta mètrica es monitora mensualment i es reporta al Comitè Tècnic de Riscos, a la Comissió de Riscos i al Consell d'Administració.

Finalment, cal destacar que des de la Direcció de Control de Riscos, en col·laboració amb les direccions de Negoci i de Gestió de Riscos, es fa un seguiment periòdic de l'adequació dels nous finançaments al marc promotor, en què es revisa el compliment de les polítiques i de l'*asset allocation*. Aquest seguiment és elevat al Comitè Tècnic de Riscos per a la seva informació.*

Models de gestió del risc de crèdit

Ràting

Els riscos de crèdit contrets amb empreses, promotors, projectes de finançament especialitzat, entitats financeres i països es qualifiquen mitjançant un sistema de ràting basat en factors predictius i l'estimació interna de la seva probabilitat d'impagament.

El model de ràting es revisa anualment a partir de l'anàlisi del comportament de la morositat real. A cada nivell de ràting intern se li assigna una taxa de morositat anticipada que, al seu torn, permet la comparació homogènia respecte a altres segments i a les qualificacions d'agències externes mitjançant una escala mestra (G5).

Scoring

En termes generals, els riscos crediticis contrets amb particulars es qualifiquen mitjançant sistemes de *scoring* basats també en la modelització quantitativa de dades estadístiques històriques, que detecten els factors predictius rellevants. En aquelles àrees geogràfiques en què hi ha *scoring*, es divideix en els dos tipus següents:

Scoring de comportament: el sistema classifica automàticament tots els clients a partir de la informació de la seva operativa i de cadascun dels productes. Les seves aplicacions se centren en concessió d'operacions, assignació de límit de descobert en compte (autoritzat), campanyes comercials, seguiment i segmentació en els processos de reclamacions i/o recobraments.

Scoring reactiu: s'utilitza per avaluar propostes de préstecs al consum, hipotecaris i targetes. Una vegada incorporades totes les dades de l'operació, el sistema emet un resultat basant-se en l'estimació de capacitat d'endeutament, perfil financer i, si escau, nivell dels actius en garantia.

En cas que no hi hagi un sistema de *scoring*, aquest queda substituït per anàlisis individualitzades complementades amb polítiques (G6).

Eines d'alertes

Tant per al segment d'empreses com per al de particulars, en termes generals el grup Banc Sabadell disposa d'un sistema d'alertes individuals o bé models avançats d'alertes primerenques, que, basades en factors de comportament de les fonts d'informació disponibles (ràting o *scoring*, fitxa client, balanços, CIRBE, informació sectorial, operativa, etc.), modelitzen el mesurament del risc que implica el client a curt termini (anticipació a l'entrada en mora), de manera que s'obté una alta predictibilitat en la detecció de morosos potencials. La puntuació, que s'obté automàticament, s'integra en l'entorn de seguiment com un dels *inputs* bàsics en el seguiment del risc de particulars i empreses.

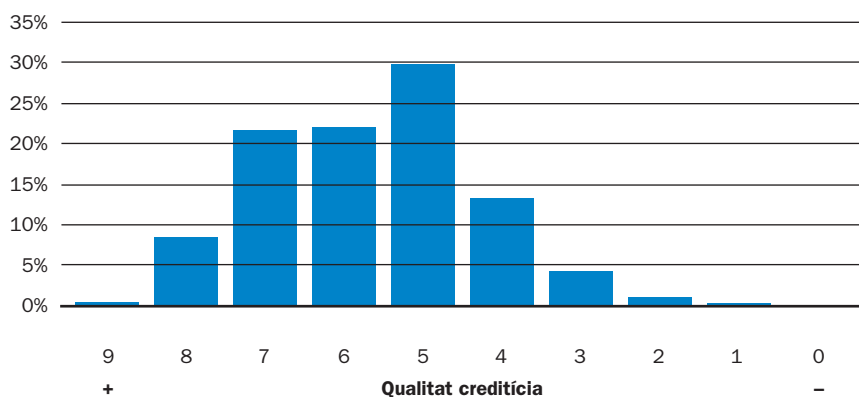
Aquest sistema d'alertes permet:

- Millora de l'eficiència, perquè focalitza el seguiment en els clients amb una puntuació pitjor (punts de tall diferenciats per grups).
- Anticipació en la gestió per qualsevol empitjorament del client (canvi de puntuació, noves alertes greus, etc.).

* Per a més informació quantitativa vegeu l'Annex VI dels comptes anuals consolidats "Risc de crèdit: Concentració de riscos, exposició al sector de la construcció i promoció immobiliària".

— Control periòdic dels clients que es mantenen en la mateixa situació i que han estat analitzats per l'equip bàsic de gestió.

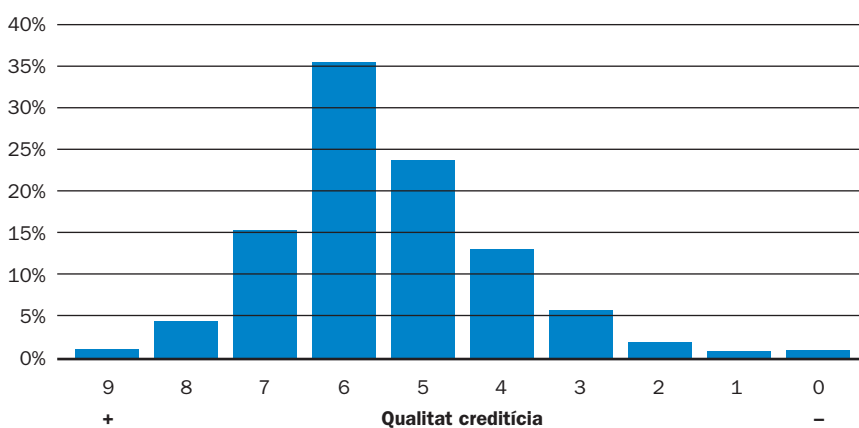
% EAD*

G5 Distribució per ràting de la cartera d'empreses

* EAD (*exposure at default*)
exposició en el moment de l'incompliment

% EAD*

G6 Distribució per *scoring* de la cartera de particulars

* EAD (*exposure at default*)
exposició en el moment de l'incompliment

El crèdit viu va créixer un +3,5% (calculat sobre bases homogènies), derivat d'una forta activitat en pimes i en grans empreses.

Reducció dels actius problemàtics en 7,8 milers de milions d'euros l'any 2018.

En milions d'euros

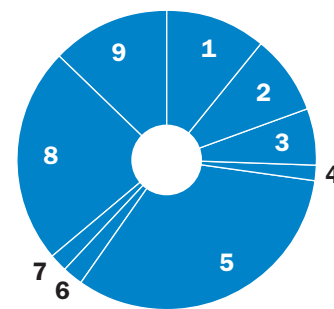
	2017	2018
Exposició màxima al risc de crèdit		
Actius financers mantinguts per negociar	131,76	324,69
Instrumentes de patrimoni	7,43	7,25
Valors representatius de deute	124,33	317,44
Préstecs i bestretes	—	—
Actius financers no destinats a negociació valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats	39,53	141,31
Instrumentes de patrimoni	39,53	—
Valors representatius de deute	—	141,31
Préstecs i bestretes	—	—
Actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global	13.187,17	13.247,06
Instrumentes de patrimoni	413,30	270,34
Valors representatius de deute	12.773,87	12.976,72
Actius financers a cost amortitzat	164.457,77	167.850,73
Valors representatius de deute	11.748,66	13.132,06
Préstecs i bestretes	152.709,11	154.718,67
Derivats	1.814,76	2.022,25
Total risc per actius financers	179.630,99	183.586,04
Garanties concedides	1.983,14	2.040,79
Compromisos contingents concedits	20.906,05	22.645,95
Garanties	9.916,99	8.233,23
Total exposicions fora del balanç	32.806,19	32.919,96
Total exposició màxima al risc de crèdit	212.437,18	216.506,00

T1 Exposició al risc de crèdit

A la taula 1 es presenten els actius financers exposats al risc de crèdit per carteres i instruments al final de cada exercici, mitjançant el seu import comptable, com a expressió del màxim nivell d'exposició al risc de crèdit en què s'ha incorregut, ja que reflecteix el màxim nivell de deute de l'acreditat en la data a la qual es refereixen.

El grup també manté garanties i compromisos de préstecs concedits amb acreditats, materialitzats mitjançant la constitució de garanties prestades o compromisos inherents en els contractes de crèdit fins a un nivell o límit de disponibilitat que assegura el finançament al client quan ho requereixi. Aquestes facilitats també suposen l'assumpció de risc de crèdit i estan subjectes als mateixos sistemes de gestió i seguiment descrits anteriorment.*

El gràfic G7 mostra la distribució del risc de crèdit entre els diferents segments i carteres del grup.

G7
Perfil global de risc per carteres
(distribució per exposició al risc
de crèdit) %EAD (exposure at default)

1	Grans empreses	11,1
2	Empreses mitjanes	8,4
3	Petites empreses	6,3
4	Comerços i autònoms	1,5
5	Hipoteques	32,5
6	Consum	2,4
7	Bancs	1,9
8	Sobirans	23,3
9	Altres	12,6

Mitigació del risc de crèdit

L'exposició al risc de crèdit es gestiona rigorosament basant-se en anàlisis regulars de solvència dels acreditats i del seu potencial per atendre el pagament de les seves obligacions amb el grup, i s'adeqüen els límits d'exposició establerts per a cada contrapart fins al nivell que es consideri acceptable. També és habitual modular el nivell d'exposició mitjançant la constitució de col·laterals i garanties a favor del banc per part de l'obligat.

Normalment, aquestes corresponen a garanties de tipus real, majoritàriament hipotecàries d'immobles destinats a habitatge, acabats o en construcció. El grup també accepta, encara que en menor grau, un altre tipus de garanties reals, com ara hipotecàries sobre immobles locals, naus industrials, etc., així com actius financers. Una altra tècnica de mitigació del risc de crèdit habitualment usada per l'entitat és l'acceptació d'aval, en aquest cas condicionada al fet que l'avalador presenti una solvència contrastada.

Totes aquestes tècniques de mitigació s'estableixen assegurant-ne la certesa jurídica, és a dir, amb contractes legals que vinculen totes les parts i permeten la seva exigibilitat legal en totes les jurisdiccions pertinents per assegurar en tot moment la possibilitat de liquidació de la garantia. Tot el procés està subjecte a un control intern d'adequació legal dels contractes, i es poden utilitzar opinions legals d'especialistes internacionals quan els contractes s'estableixen mitjançant legislació estrangera.

Les garanties reals es formalitzen davant de notari a través d'un document públic, a l'efecte de poder adquirir eficàcia davant de tercers. En el cas d'hipoteques d'immobles, aquests documents públics s'inscriuen, a més a més, en els registres corresponents per adquirir eficàcia constitutiva i davant de tercers. En el cas de pignoracions, els béns donats com a penyora habitualment es dipositen en l'entitat. No es permet la cancel·lació unilateral per part del deutor, i es

* Per a més informació vegeu la nota 26 i l'Annex VI dels comptes anuals consolidats de 2018, en què es presenten dades quantitatives en relació amb les garanties i els compromisos de préstecs concedits i l'exposició al risc de crèdit per àrea geogràfica, respectivament.

manté la garantia efectiva fins al reemborsament total del deute.

Les garanties personals o fiances s'estableixen a favor de l'entitat i, llevat de supòsits excepcionals, es formalitzen també davant de notari a través d'un document públic, per tal de dotar el contracte de la màxima seguretat jurídica de formalització i poder reclamar jurídicament mitjançant un procediment executiu en cas d'impagament. Constitueixen un dret de crèdit davant del garant amb caràcter irrevocable i a primera demanda.

A més de la mitigació del risc provinent de les garanties formalitzades entre els deutors i l'entitat, com a conseqüència de l'adquisició de Banco CAM el grup disposa per a una cartera d'actius determinada d'una garantia adicional proporcionada per l'EPA, amb efectes retroactius al 31 de juliol de 2011 i per un període de deu anys (vegeu-ne més detalls en la nota 2 dels comptes anuals consolidats de l'exercici 2018).

El banc no ha rebut garanties significatives sobre les quals s'estigui autoritzat a vendre-les o pignorar-les, amb independència que s'hagi produït un impagament per part del propietari de les garanties esmentades, excepte per les pròpies de l'activitat de tresoreria, que majoritàriament són adquisició temporal d'actius amb venciments a no més de sis mesos, per la qual cosa el seu valor raonable no difereix substancialment del seu valor.

La principal concentració de risc en relació amb tots aquests tipus de garanties reals o millores creditícies correspon a l'ús de la garantia hipotecària com a tècnica de mitigació del risc de crèdit en exposicions de préstecs amb destinació de finançament o construcció d'habitatges o altres tipus d'immobles. En termes relatius, l'exposició garantida amb hipoteques suposa un 61,1% del total de la inversió bruta.

La ràtio de morositat segueix descendint i se situa en el 4,2%.

La ràtio de cobertura dels actius problemàtics va arribar al 52,1% l'any 2018.

Qualitat creditícia dels actius financers

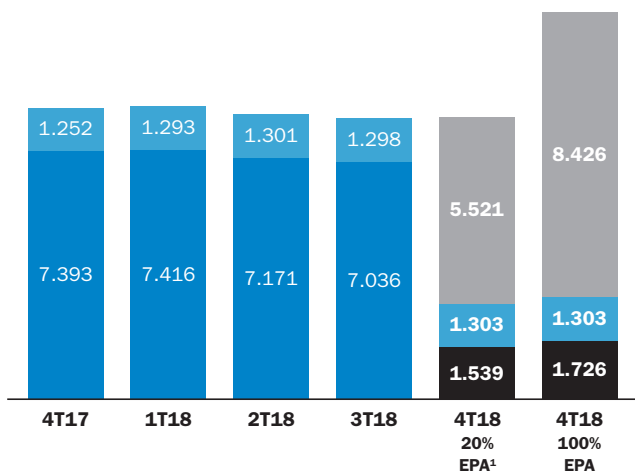
Tal com s'ha exposat anteriorment, en termes generals, el grup qualifica mitjançant models interns la majoria dels acreditats (o operacions) amb els quals incorre en risc de crèdit. Aquests models s'han dissenyat tenint en compte les millors pràctiques que planteja el Nou Acord de Capital de Basilea (NACB). No obstant això, no totes les carteres en què s'incorre en risc de crèdit disposen de models interns, a causa, entre altres motius, del fet que, per al seu disseny raonable, cal un mínim d'experiència en casos d'impagament.

El percentatge d'exposició calculat mitjançant models interns, pel que fa a solvència, per l'entitat és del 79%. Aquest percentatge s'ha calculat seguint les especificacions de la guia TRIM (article 31.a).

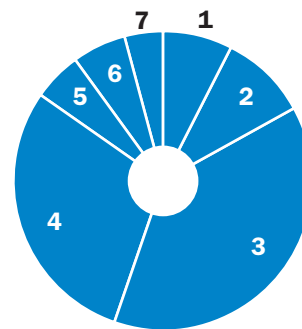
El desglossament del total de les exposicions qualificades segons els diferents nivells interns s'exposa en els gràfics G8 i G9.

En el transcurs de l'any 2018 s'ha observat una millora en l'evolució dels actius classificats en l'*stage 3*, que s'han reduït en 1.372 milions d'euros, cosa que ha comportat que la ràtio de morositat se situés en el 4,2% al tancament de l'exercici.

Mitjançant la gestió activa realitzada pel banc, s'ha aconseguit una reducció destacable dels actius problemàtics durant l'exercici 2018 (G10, G11 i G12).

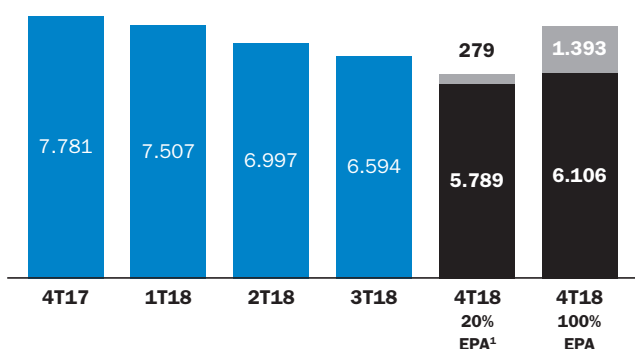
G10 Evolució d'actius adjudicats, ex-TSB (en milions d'euros)

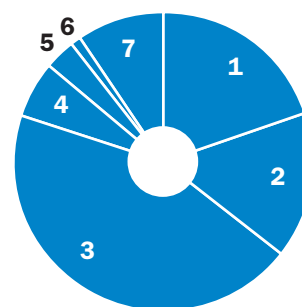
G8 Distribució de l'exposició per nivell de qualificació (en milions d'euros)

1	AAA/AA	13.659
2	A	17.465
3	BBB	69.265
4	BB	53.020
5	B	9.623
6	Resta	10.772
7	Sense ràting/scoring assignat	7.218

- Solvia Desenvolupaments Immobiliaris
- Proforma de les vendes institucionals d'actius problemàtics anunciades en el 2T18 i reclassificades com a actius no corrents mantinguts per a la venda

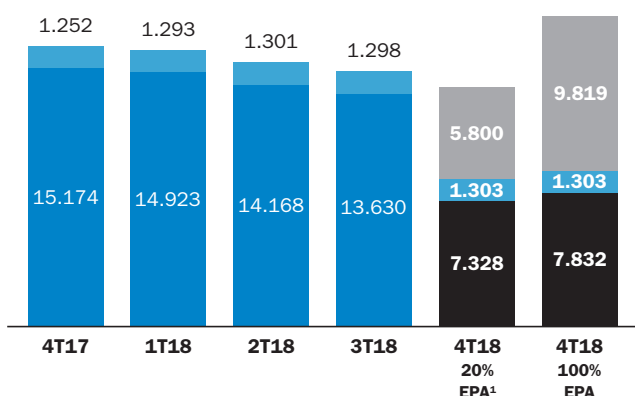
G11 Evolució de salts dubtoses, ex-TSB (en milions d'euros)

G9 Distribució de les exposicions fora del balanç per nivell de qualificació (en milions d'euros)

1	AAA/AA	6.572
2	A	5.156
3	BBB	14.652
4	BB	2.001
5	B	1.137
6	Resta	307
7	Sense ràting/scoring assignat	3.106

C.7,8MM€ →
Reducció del total d'actius problemàtics

G12 Total actius problemàtics, ex-TSB (en milions d'euros)

- Solvia Desenvolupaments Immobiliaris
- Proforma de les vendes institucionals d'actius problemàtics anunciades en el 2T18 i reclassificades com a actius no corrents mantinguts per a la venda

Nota: Inclou riscos contingents.

1 Els salts dubtoses, els actius adjudicats i els actius problemàtics de Sabadell ex-TSB inclouen el 20% de l'exposició problemàtica inclosa en l'EPA. Aquest risc és assumit per Banc Sabadell d'acord amb el protocol de l'EPA.

Risc de concentració

S'entén per risc de concentració per risc de crèdit el nivell d'exposició davant d'un conjunt de grups econòmics que, per la seva rellevància, puguin generar pèrdues creditícies significatives davant d'una situació econòmica adversa. Aquesta concentració es pot donar pel que fa a un sol client o grup econòmic, així com en l'àmbit sectorial o geogràfic.

El risc de concentració pot venir donat per dos subtipus de risc:

- Risc de concentració individual: es refereix a la possibilitat d'incórrer en pèrdues creditícies significatives com a conseqüència de mantenir grans exposicions en clients específics.
- Risc de concentració sectorial: imperfecta diversificació dels components sistemàtics del risc de la cartera, que poden ser factors sectorials, geogràfics, etc.

Per tal de dur a terme una gestió eficient del risc de concentració, Banc Sabadell disposa d'una sèrie d'eines i polítiques específiques:

- Mètriques quantitatives del *risk appetite statement* i el seu seguiment posterior com a mètriques de primer nivell.
- Límits individuals a riscos o clients considerats com a rellevants fixats per la Comissió Executiva.
- Delegacions que obliguen al fet que les operacions dels clients més rellevants siguin aprovades pel Comitè d'Operacions de Crèdit o fins i tot per la Comissió Executiva.

Així mateix, per tal de dur a terme el control del risc de concentració, el grup Banc Sabadell té desplegat els següents paràmetres crítics per controlar-lo.

Coherència amb el Marc Estratègic de Riscos

El grup garanteix la coherència entre el nivell de les exposicions de risc de concentració i la tolerància a aquest risc definida en el RAS. En aquest sentit, hi ha límits globals de risc de concentració i controls interns adequats a fi d'assegurar que les exposicions de risc de concentració no superen els nivells d'apetència pel risc que ha establert el grup.

Establiment de límits i mètriques per al control del risc de concentració

A causa de la naturalesa de l'activitat del grup i el seu model de negoci, el risc de concentració està principalment lligat al risc de crèdit, i s'han implementat una sèrie de mètriques, així com límits associats a aquestes.

La fixació de límits d'exposició del risc creditici té en consideració l'experiència de pèrdua històrica de la institució i el fet d'estar d'acord amb el nivell patrimonial de suport del grup i amb el nivell de rendibilitat esperat en diferents escenaris.

Tant les mètriques per mesurar els nivells com els límits d'apetència i llindars de tolerància per als riscos identificats es detallen en les mètriques del RAS.

Monitoratge i reporting periòdic sobre el control de riscos

El grup Banc Sabadell assegura el seguiment periòdic del risc de concentració a fi de facilitar una ràpida identificació i resolució de les deficiències en els mecanismes implementats per a la gestió d'aquest risc reportant de manera recurrent aquesta informació segons el *governance* de risc establert fins a arribar al Consell d'Administració.

Plans d'acció i mesures de mitigació

En el tractament de les excepcions als límits establerts internament, s'han d'incloure els criteris per atorgar aquest tractament excepcional.

En cas necessari, el grup ha d'adoptar les mesures oportunes per adequar el risc de concentració als nivells aprovats en el RAS pel Consell d'Administració.

Exposició en clients o grans riscos

El 31 de desembre de 2018, no hi havia acreditats amb un risc concedit que individualment superés el 10% dels recursos propis del grup.

Risc de país: exposició geogràfica del risc de crèdit

El risc de país és aquell que concorre en els deutes d'un país globalment considerats com a conseqüència de raons inherents a la sobirania i a la situació econòmica d'un país, és a dir, per circumstàncies diferents del risc de crèdit habitual. Es manifesta amb la incapacitat eventual d'un deutor per afrontar les seves obligacions de pagament en divises davant de creditors externs, entre altres motius, perquè el país no permet l'accés a la divisa o perquè no es pot transferir, per la ineficàcia de les accions legals contra el prestatari per raons de sobirania o per situacions de guerra, expropiació o nacionalització.

El risc de país no tan sols afecta els deutes contrets amb un estat o entitats garantides per aquest, sinó el conjunt de deutors privats pertanyents a aquest estat i que, per causes alienes a la seva pròpia evolució o decisió, experimenten una incapacitat general per fer front als seus deutes.

Per a cada país s'estableix un límit de risc, que s'aplica a tot el grup Banc Sabadell. Aquests límits els aprova la Comissió Executiva i els òrgans de decisió corresponents segons les delegacions, i són objecte de seguiment continu amb l'objectiu de detectar amb anticipació qualsevol deteriorament en les perspectives econòmiques, polítiques o socials de cada país.

El marc d'admissió del risc de país i entitats financeres té com a principal component l'estructura de límits per a diferents mètriques, a partir de la qual es porta a terme el seguiment dels diferents riscos i a través de la qual l'alta direcció i els òrgans delegats estableixen l'apetència pel risc del grup.

L'estructura de límits s'articula a partir de dos nivells:

mètriques de primer nivell en el RAS i límits de segon nivell o de gestió.

Així mateix, per gestionar el risc de país es fan servir diferents indicadors i eines: ràtings, *credit default swaps*, indicadors macroeconòmics, etc.

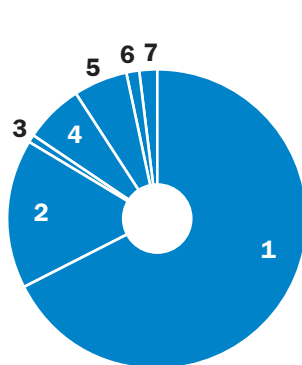
La distribució de la concentració de riscos per activitat i a escala mundial el 2018 s'exposa en la taula 2.

El desglossament, per tipus d'instruments financers de l'exposició al risc sobirà amb el criteri requerit per l'Autoritat Bancària Europea (a partir d'ara, EBA) el 31 de desembre de 2018 s'exposa en els gràfics G13, G14 i G15.

En milions d'euros

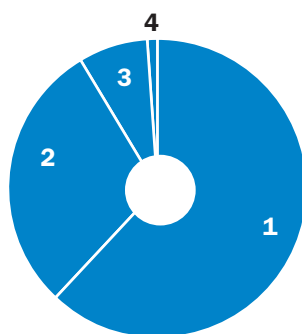
	2018				
	Total	Espanya	Resta de la Unió Europea	Amèrica	Resta del món
Bancs centrals i entitats de crèdit	32.994,69	16.025,19	15.610,80	1.040,38	318,32
Administracions públiques	35.006,76	23.278,57	10.544,89	1.084,24	99,06
Administració central	8.425,79	8.368,77	0,01	0,01	57,01
Resta	26.580,97	14.909,80	10.544,89	1.084,23	42,05
Altres societats financeres i empresaris individuals	4.224,63	2.315,02	1.326,27	546,35	36,99
Societats no financeres i empresaris individuals	60.687,19	48.152,72	4.327,53	7.530,60	676,34
Construcció i promoció immobiliària	3.519,28	3.203,25	32,23	199,75	84,06
Construcció d'obra civil	985,36	939,40	35,51	8,22	2,24
Resta de finalitats	56.182,54	44.010,08	4.259,79	7.322,64	590,04
Grans empreses	25.240,55	14.585,54	3.425,98	6.863,02	366,02
Pimes i empresaris individuals	30.942,00	29.424,54	833,82	459,62	224,02
Resta de llars	72.533,04	35.540,68	35.569,47	509,52	913,38
Habitatges	62.803,73	28.247,03	33.202,05	491,90	862,75
Consum	7.459,33	5.487,62	1.932,43	8,94	30,34
Altres finalitats	2.269,99	1.806,03	434,99	8,68	20,29
Total	205.446,32	125.312,18	67.378,97	10.711,08	2.044,08

T2 Distribució de la concentració de riscos per activitat

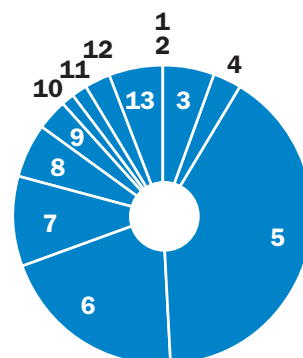
G13 Desglossament de l'exposició al risc sobirà (en %)

1	Espanya	67,6
2	Itàlia	16,1
3	Estats Units	1,0
4	Regne Unit	6,4
5	Portugal	5,6
6	Mèxic	1,6
7	Resta del món	1,7

G14 Distribució del risc de contrapart (en %) (per zona geogràfica)

1	Zona euro	62,1
2	Resta d'Europa	29,4
3	EUA i Canadà	7,5
4	Resta del món	1,0

G15 Distribució del risc de contrapart per ràting (en %)

1	AAA / Aaa	0,0
2	AA+ / Aa1	0,0
3	AA / Aa2	5,7
4	AA- / Aa3	3,1
5	A+ / A1	40,5
6	A / A2	20,3
7	A- / A3	9,8
8	BBB+ / Baa1	5,7
9	BBB / Baa2	3,3
10	BBB- / Baa3	1,4
11	BB+ / Ba1	1,7
12	BB / Ba2	2,8
13	Rest	5,7

Risc de contrapart

En aquest epígraf s'inclou el risc de crèdit per activitats en mercats financers que es desenvolupa a través de l'operativa específica amb risc de contrapart. El risc de contrapart sorgeix davant l'eventualitat que la contrapart, en una transacció amb derivats o una operació amb compromís de recompra, amb liquidació diferida o de finançament de garanties, pugui incórrer en un incompliment abans de la liquidació definitiva dels fluxos de caixa d'aquesta transacció o operació.

L'exposició al risc de contrapart es concentra principalment en clients, entitats financeres i cambres de compensació.

El risc es concentra en contraparts amb una elevada qualitat creditícia, tenint un 79% del risc amb contraparts amb ràting en rang A.

El 2016, amb la normativa European Market Infrastructure Regulation (EMIR) (*Regulation 648/2012*) va entrar en aplicació per al grup l'obligació de liquidar i compensar per cambres de compensació (CP) certs derivats *over-the-counter* i, per tant, els derivats contractats pel grup susceptibles d'això s'estan canalitzant a través d'aquests agents. Al seu torn, des del grup s'ha fomentat l'estandardització dels derivats OTC de cara a fomentar la utilització de les cambres de compensació. L'exposició al risc amb les CP depèn en gran part de l'import de les garanties dipositades.

Pel que fa a l'operativa en derivats en mercats organitzats (MO), es considera sota criteris de gestió que no hi ha exposició, atès que el risc no existeix perquè els MO actuen com a contrapart en les operacions i es disposa de mecanismes de liquidació i de garanties diaris per assegurar la transparència i continuïtat de l'activitat. En els MO l'exposició és equivalent a les garanties dipositades.

La filosofia de la gestió del risc de contrapart és congruent amb l'estratègia del negoci, i busca en tot moment la creació de valor dins d'un equilibri entre rendibilitat i riscos. En aquest sentit, s'han establert uns criteris de control i seguiment del risc de contrapart derivat de l'activitat en els mercats financers que garanteixen al banc desenvolupar la seva activitat de negoci respectant els llindars de riscos aprovats per l'alta direcció.

La metodologia de quantificació de l'exposició per risc de contrapart té en compte l'exposició actual i l'exposició futura. L'exposició actual representa el cost de substituir una operació a valor de mercat en cas que una contrapart caigui en *default* en el moment present. Per al seu càlcul és necessari comptar amb el valor actual de l'operació o *mark-to-market* (MtM). L'exposició futura representa el risc potencial que pot assolir una operació en un determinat termini de temps, ateses les característiques de l'operació i les variables del mercat de les quals depèn. En el cas d'operacions sota acord de col·lateral, l'exposició futura representa la possible fluctuació de l'MTM entre el moment del *default* i la substitució d'aquestes operacions en el mercat. Si no està sota acord de col·lateral, representa la possible fluctuació de l'MTM al llarg de la vida de l'operació.

Amb caràcter diari, al tancament del mercat, es recalculen totes les exposicions d'acord amb els fluxos d'entrada i sortida d'operacions, amb les variacions de les variables del mercat i amb els mecanismes de mitigació del risc establerts en el grup. D'aquesta manera les exposicions queden sotmeses a un seguiment diari i a un control sota els límits aprovats per l'alta direcció. Aquesta informació queda integrada en els informes de riscos per tal de reportar-la als departaments i les àrees responsables de la gestió i el seguiment d'aquests.

En relació amb el risc de contrapart, el grup adopta diferents mesures de mitigació. Les mesures principals són:

- Acords de *netting* en derivats (ISDA i CMOF).
- Acords de col·lateral en derivats (CSA i Annex III - CMOF), en *repos* (GMRA, CME) i préstecs de títols (GMSLA).

Els acords de *netting* permeten l'agregació dels MtM positius i negatius de les operacions amb una mateixa contrapart, de manera que en cas de *default* s'estableix una única obligació de pagament o cobrament en relació amb totes les operacions tancades amb aquesta contrapart.

Per defecte, el grup disposa d'acords de *netting* amb totes les contraparts que vulguin operar en derivats.

Els acords de col·lateral, a més d'incorporar l'efecte *netting*, incorporen l'intercanvi periòdic de garanties que mitiguen l'exposició actual amb una contrapart en relació amb les operacions subjectes a aquest contracte.

El grup estableix la necessitat de disposar d'acords de col·lateral per poder operar en derivats o *repos* amb entitats financeres. A més, per a l'operativa de derivats amb aquestes entitats, el grup té l'obligació d'intercanviar col·lateral amb contraparts financeres per mitigar l'exposició actual d'acord amb el Reglament delegat (UE) 2251/2016. El contracte de col·lateral estàndard del grup, que està d'acord amb aquest reglament, és bilateral (és a dir, les dues parts estan obligades a dipositar col·lateral), amb intercanvi diari de garanties en forma d'efectiu i en divisa euro.

Actius compromesos en activitats de finançament

Al tancament de 2018 hi ha certs actius financers compromesos en operacions de finançament, és a dir, aportats com a col·lateral o garantia respecte a certs passius. Aquests actius corresponen principalment a préstecs vinculats a l'emissió de cèdules hipotecàries, cèdules territorials, *covered bonds* o bons de titulització a llarg termini (vegeu la nota 20, Annex III, per a les operacions vinculades al mercat hipotecari espanyol, i l'Annex IV per veure el desglossament de les emissions dels comptes anuals consolidats de l'exercici 2018). La resta d'actius compromesos són valors representatius de deute que són lliurats en operacions de cessió temporal d'actius, els col·laterals pignorat (préstecs o instruments de deute) per accedir a determinades operacions de finançament amb bancs

centrals i tota mena de col·lateral lliurat per garantir l'operativa de derivats.

D'altra banda, el grup ha utilitzat part de la seva cartera de préstecs i crèdits homogenis en títols de renda fixa a través de la transferència dels actius a diferents fons de titulització creats amb aquesta finalitat. D'acord amb el que regula la normativa vigent, les titulitzacions en què no s'hagi produït una transferència substancial del risc no es poden donar de baixa del balanç.

S'han mantingut en els estats financers consolidats els actius i passius corresponents als fons de titulització d'actius originats després de l'1 de gener de 2004, per als quals no s'han transferit a tercers els riscos i beneficis implícits en l'operació. Per als actius detallats no es transfereix el risc, en haver concedit algun tipus de finançament subordinat o millora creditícia als fons de titulització. El 31 de desembre de 2018, no hi havia cap suport financer significatiu del grup a titulitzacions no consolidades.

Dins de la rúbrica d'altres actius financers transferits donats íntegrament de baixa del balanç, es van incloure principalment els actius transferits a la Sareb per part de Banco Gallego, ja que continuen sent administrats per l'entitat. L'import d'aquests actius puja a 621.627 milers d'euros.

Vegeu més informació sobre el programa de finançament en el mercat de capitals en l'apartat "Risc de liquiditat".

Risc de liquiditat

El risc de liquiditat suposa la possibilitat d'incórrer en pèrdues a causa de la incapacitat d'atendre els compromisos de pagament, encara que sigui de manera temporal, perquè no es disposa d'actius líquids o no es pot accedir als mercats per obtenir refinançament a un preu raonable. Aquest risc es pot derivar per motius sistèmics o particulars de l'entitat.

En aquest àmbit, el grup té com a objectiu mantenir uns actius líquids i una estructura de finançament que, d'acord amb els seus objectius estratègics i sobre la base del seu *risk appetite statement*, li permeti atendre amb normalitat els seus compromisos de pagament a un cost raonable, ja sigui en condicions de normalitat o en una situació d'estrès provocada tant per factors sistèmics com idiosincràtics.

L'estructura de governança de la gestió i el control de liquiditat de Banc Sabadell té com a eixos fonamentals la implicació directa dels òrgans de govern, òrgans de direcció i l'alta direcció, seguint el model de les tres línies de defensa, amb una estricta segregació de funcions i l'estructuració de responsabilitats.

Gestió de la liquiditat

La gestió de la liquiditat a Banc Sabadell té com a objectiu garantir el finançament de l'activitat comercial a un cost i un termini adequats, tot minimitzant el risc de liquiditat.

La política de finançament de l'entitat està enfocada a mantenir una estructura de finançament equilibrada, basada principalment en dipòsits a la clientela i complementada amb l'accés a mercats majoristes, que permeti mantenir una posició de liquiditat del grup folgada en tot moment.

El grup, en relació amb la gestió de la liquiditat, segueix una estructura basada en unitats de gestió de la liquiditat (UGL). Cada UGL és responsable de la gestió de la seva liquiditat i de fixar les seves pròpies mètriques de control del risc de liquiditat, en coordinació amb les funcions corporatives del grup. Actualment, les UGL són Banc Sabadell (inclou les sucursals a l'exterior –OFEX– i les entitats Banco de Sabadell, S.A., I.B.M. i Sabcapital, S.A. de C.V., SOFOM, E.R., corresponents al negoci a Mèxic), Banc Sabadell d'Andorra (BSA) i TSB.

Per complir amb els objectius, l'estratègia actual de gestió del risc de liquiditat del grup es basa en els següents principis i pilars, tenint en compte el model de negoci detallista de les UGL i els objectius estratègics definits:

- Implicació del Consell d'Administració i de l'alta direcció en la gestió i el control del risc de liquiditat i finançament.
- Clara segregació de funcions entre les diferents àrees dins de l'organització, amb una delimitació clara entre les tres línies de defensa, que proporciona independència en la valoració de posicions i en el control i l'anàlisi de riscos.
- Sistema de gestió de liquiditat descentralitzat per a les unitats més rellevants, però amb un sistema centralitzat de supervisió i gestió del risc.
- Processos sòlids d'identificació, mesurament, gestió, control i informació sobre els diferents riscos de liquiditat i finançament a què es troba sotmès el grup.
- Existència d'un sistema de preus de transferència per traslladar el cost de finançament.
- Estructura de finançament equilibrada, basada fonamentalment en dipòsits de la clientela.
- Base àmplia d'actius líquids no compromesos i immediatament disponibles per generar liquiditat que compo- nen la primera línia de defensa del grup.
- Diversificació de les fonts de finançament, amb recurs controlat al finançament majorista a curt termini i sense dependència de proveïdors de fons individuals.
- Autofinançament de les filials bancàries estrangeres rellevants.
- Vigilància del nivell del balanç que està sent utilitzat com a col·lateral en operacions de finançament.
- Manteniment d'una segona línia de liquiditat que inclou la capacitat d'emissió de cèdules hipotecàries i territorials.
- Compliment de les exigències, recomanacions i guies reguladores.
- Difusió periòdica al públic d'informació relativa al risc de liquiditat.
- Disponibilitat d'un Pla de contingència de liquiditat.

Eines/mètriques de seguiment i control de la gestió del risc de liquiditat

El grup Banc Sabadell compta amb un sistema de mètriques i límits de tolerància que defineixen l'apetència pel risc de liquiditat, s'articula en el *risk appetite statement* (RAS) i és aprovat pel Consell d'Administració. Aquest sistema permet avaluar i fer el seguiment del risc de liquiditat a fi de vetllar pel compliment dels objectius estratègics, el perfil de risc i el compliment amb la regulació i les guies supervisores. Dins el seguiment de mètriques de liquiditat del grup, hi ha mètriques establertes pel que fa al grup i calculades a nivell consolidat, mètriques establertes en l'àmbit del grup i desplegadas a cada UGL del grup i mètriques establertes respecte a les UGL per mostrar particularitats locals.

Tant les mètriques definides en el RAS del grup Banc Sabadell com en els RAS locals de les filials estan subjectes al *governance* d'aprovació, seguiment, reporting d'excedits i plans d'adequació establerts en els risk appetite framework (RAF) en funció del nivell jeràrquic de cada mètrica (classificades en tres nivells).

Cal esmentar que el grup té dissenyat i implementat un sistema d'alertes primerenques (EWI - *early warning indicators*) pel que fa a les UGL, que inclouen indicadors de mercat i liquiditat adaptats a l'estructura de finançament i model de negoci de cada UGL. El desplegament d'aquests indicadors en les UGL complementa les mètriques RAS i permet identificar anticipadament tensions en la posició de liquiditat i l'estructura de finançament en l'àmbit local, de manera que facilita la presa de mesures i accions correctives i minimitza el risc de contagi entre les diferents unitats de gestió.

A més, es fa un seguiment diari del risc de cadascuna de les UGL mitjançant l'informe de Tresoreria Estructural, que mesura l'evolució diària de les necessitats de finançament del balanç, l'evolució diària del saldo viu de les operacions en el mercat de capitals i l'evolució diària de la primera línia de liquiditat que manté cada UGL.

- El marc de *reporting* i control inclou, entre d'altres:
- El seguiment de les mètriques RAS i els seus llindars a nivell consolidat i les establertes per a cadascuna de les UGL segons les periodicitats fixades per a cadascuna de les mètriques.
 - L'informe als comitès i òrgans de govern i direcció del conjunt de mètriques corresponent en funció dels nivells jeràrquics de les mètriques.
 - En cas que es detecti algun incompliment, activació dels protocols de comunicació i dels plans necessaris per corregir-ho.

Dins el marc del procés de pressupostació global del grup, Banc Sabadell planifica les necessitats de liquiditat i finançament a diferents horitzons temporals i alineades amb els objectius estratègics i d'apetència pel risc del grup. Cada UGL disposa d'un pla de finançament a 1 i 3 anys en què delimita les seves potencials necessitats de finançament i l'estratègia per gestionar-les, i periòdicament n'analitza el compliment i les desviacions respecte al pressupost projectat i la seva adequació a l'entorn de mercat.

L'entitat també disposa d'un sistema de preus interns de transferència per traslladar els costos de finançament a les unitats de negoci.

Finalment, Banc Sabadell té establert un pla de contingència de liquiditat (PCL) en què s'estableix l'estratègia per garantir que l'entitat disposa de les capacitats de gestió i les mesures suficients per minimitzar els efectes negatius d'una situació de crisi en la seva posició de liquiditat i per retornar a una situació de normalitat. Així mateix, el PCL també té com a objectiu facilitar la continuïtat operativa en la gestió de la liquiditat, especialment en cas que la situació de crisi estigui originada per un funcionament deficient d'una o diverses infraestructures de mercat. El PCL pot ser activat en resposta a diferents situacions de crisi dels mercats o de la mateixa entitat. Els components principals del PCL són, entre d'altres, mesures de què es disposa per generar liquiditat en situacions de normalitat o en una situació de crisi associada a l'activació del PCL, i un pla de comunicació del PCL tant intern com extern.

Estratègia de finançament i evolució de la liquiditat

La font principal de finançament del grup és la base de dipòsits a la clientela (principalment, comptes a la vista i dipòsits a termini captats a través de la xarxa comercial), complementada amb el finançament via mercat interbancari i mercats de capitals, en què l'entitat manté vius diferents programes de finançament a curt i llarg termini amb l'objectiu d'assolir un nivell de diversificació adequat per tipus de producte, termini i inversor. L'entitat manté una cartera diversificada d'actius líquids majoritàriament elegibles com a col·lateral per a les operacions de finançament amb el Banc Central Europeu (BCE).

Recursos de clients en el balanç

El 31 de desembre de 2018, els recursos de clients en el balanç presenten un saldo de 137.343 milions d'euros, respecte d'un saldo de 132.096 milions d'euros al tancament de l'exercici 2017 i de 133.457 milions d'euros al tancament de 2016 (un 4,0% d'increment al desembre de 2018 respecte al desembre de 2017 i un 3,0% d'increment respecte al desembre de 2016). L'evolució decreixent dels tipus d'interès en els mercats financers ha provocat un canvi en la composició dels recursos dels clients en el balanç de dipòsits a termini, a comptes a la vista i recursos fora del balanç. El 31 de desembre de 2018, el saldo dels comptes a la vista totalitzava 107.665 milions d'euros (+9,8%), en detriment dels dipòsits a termini, que van presentar una caiguda del 10,8% (T3).*

Els dipòsits del grup es comercialitzen a través de les següents unitats o societats de negoci del grup (Banca Comercial, Banca Corporativa i Negocis Globals, Banca Privada i TSB).

Durant el 2018 s'ha continuat amb la tendència creixent de generació de *gap* comercial observada els últims anys, fet que ha permès continuar, d'una banda, amb la

política del grup de refinançar parcialment els venciments en el mercat de capitals i, al mateix temps, amb la pauta de reducció de la ràtio *loan-to-deposit* (LTD) del grup (des d'un 147% al tancament de 2010 a un 101,6% al tancament de 2018) (T4).

Mercat de capitals

El nivell de finançament en el mercat de capitals ha anat disminuint els últims anys, resultat, entre d'altres, d'una evolució positiva del *gap* comercial. Al tancament de 2018, el saldo viu de finançament en el mercat de capitals era de 21.719 milions d'euros, respecte d'un saldo de 22.390 milions d'euros al tancament de 2017. Per tipus de producte, al desembre de 2018, 12.165 milions de l'import total col·locat en el mercat de capitals corresponien a cèdules hipotecàries i *covered bonds*; 2.353 milions d'euros, a pagarés i ECP col·locats a inversors majoristes; 1.805

milions d'euros, a deute sènior; 3.001 milions d'euros, a emissions de deute subordinat i participacions preferents; 2.381 milions d'euros a bons de titulització col·locats en el mercat (dels quals 698 milions d'euros corresponen a TSB), i 14 milions d'euros, a altres instruments financers a mitjà i llarg termini (T5, G16 i G17).

El grup Banc Sabadell fa actuacions i manté actius diversos programes de finançament en els mercats de capitals, amb l'objectiu de diversificar les diferents fonts de liquiditat.

En relació amb el finançament a curt termini, l'entitat manté un Programa de pagarés d'empresa i un Programa d'euro *commercial paper* (ECP):

- Programa de pagarés d'empresa: aquest programa regula les emissions de pagarés i està dirigit a inversors institucionals i detallistes. El 15 de març de 2018 es va registrar a la CNMV el Programa de pagarés 2017 de Banc Sabadell, amb un límit d'emissió de 7.000 milions

En milions d'euros

	2018	3 mesos	6 mesos	12 mesos	>12 mesos	Sense venc.
Total recursos de clients en el balanç (*)	137.343	7,3%	4,3%	7,4%	2,6%	78,4%
Dipòsits a termini	26.593	32,9%	18,7%	37,3%	11,1%	—
Comptes a la vista	107.665	—	—	—	—	100,0%
Emissions detallistes	3.085	42,3%	31,1%	5,5%	21,2%	—

(*) Inclou dipòsits de clients (ex-repos) i altres passius col·locats per la xarxa comercial: obligacions necessàriament convertibles en accions, bons simples de Banc Sabadell, pagarés, etc.

T3 Recursos de clients en el balanç per venciments

En milions d'euros

	Ex-TSB 2017	Ex-TSB 2018	Total grup 2017	Total grup 2018
Inversió creditícia bruta de clients sense adquisició temporal d'actius	109.742	111.673	145.323	145.824
Fons de provisions per a insolvències i risc de país	(3.646)	(3.211)	(3.727)	(3.433)
Crèdits de mediació	(3.110)	(2.426)	(3.835)	(2.808)
Crèdit net ajustat	102.986	106.036	137.761	139.583
Recursos de clients en el balanç	97.686	104.859	132.096	137.343
Loan-to-deposit ratio (%)	105,4	101,1	104,3	101,6

T4 Dades rellevants i ràtios bàsiques de liquiditat

En milions d'euros

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	> 2024	Saldo viu
Bons i cèdules hipotecàries/ <i>Covered bonds</i> (*)	1.124	2.015	1.808	1.678	1.388	1.850	2.301	12.165
Deute sènior**	52	—	—	25	984	744	—	1.805
Deute subordinat i participacions preferents**	—	411	430	—	500	—	1.660	3.001
Altres instruments financers a mitjà i llarg termini**	—	—	10	—	—	4	—	14
Total	1.176	2.426	2.249	1.703	2.872	2.598	3.961	16.985

(*) Emissions garantides

(**) Emissions no garantides

T5 Venciments de les emissions dirigides a inversors institucionals per tipus de producte

* Vegeu més detalls dels recursos de clients fora del balanç gestionats pel grup i els comercialitzats però no gestionats en la nota 27 dels comptes anuals consolidats de l'exercici 2018.

d'euros, ampliables fins a 9.000 milions d'euros. El saldo viu del programa de pagarés s'ha anat reduint durant l'any. El 31 de desembre de 2018 el saldo viu del programa era de 2.565 milions d'euros (net dels pagarés subscrits per empreses del grup), respecte dels 2.823 milions d'euros el 31 de desembre de 2017.

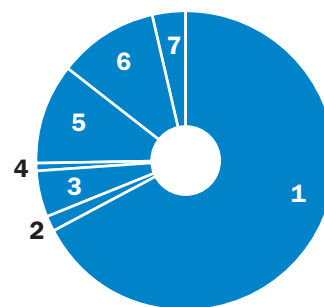
- Programa d'euro commercial paper (ECP), adreçat a inversors institucionals, amb el qual s'emeten valors a curt termini en diferents divises: euros, dòlars americans i lliures. El 18 de desembre de 2015 Banc Sabadell va renovar el seu programa d'ECP per un import nominal màxim de 3.500 milions d'euros. El 31 de desembre de 2018, el saldo viu del programa era de 696 milions d'euros, que s'havia incrementat respecte dels 346 milions d'euros al tancament de 2017.

En relació amb el finançament a mitjà i llarg termini, l'entitat manté els següents programes vius:

- Programa d'emissió de valors no participatius (Programa de renda fixa) registrat a la CNMV el 10 d'abril de 2018 amb un límit màxim d'emissió de 16.500 milions d'euros: aquest regula les emissions de bons i obligacions simples ordinaris, subordinades o estructurats; cèdules hipotecàries i territorials i bons hipotecaris, efectuades segons la legislació espanyola a través de la CNMV i dirigides a inversors institucionals i detallistes, tant nacionals com estrangers. El límit disponible per a noves emissions en el Programa d'emissió de valors no participatius 2018 de Banc Sabadell el 31 de desembre de 2018 era de 12.280 milions d'euros (el 31 de desembre de 2017 el límit disponible sota el Programa de renda fixa de 2017 era de 10.046 milions d'euros).
- Programa d'emissió *Euro Medium Term Notes* (programa EMTN), registrat el 23 de març de 2018 a la borsa d'Irlanda i suplementat el 27 d'abril, el 30 de juliol i el 30 d'octubre de 2018. Aquest programa permet l'emissió de deute sènior (*preferred* i *non-preferred*) i subordinat en qualsevol divisa, amb un límit màxim de 5.000 milions d'euros. El 7 de setembre de 2018, Banc Sabadell va dur a terme, sota aquest programa, una emissió de deute sènior *preferred* a 5,5 anys per un import de 750 milions d'euros, i el 12 de desembre va fer una emissió subordinada Tier 2 per un import de 500 milions d'euros i un venciment a 10 anys amb una opció de cancel·lació anticipada a favor de Banc Sabadell el cinquè any.

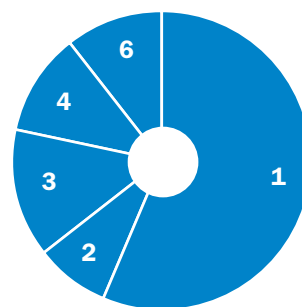
En relació amb la titulització d'actius:

- Des de l'any 1993 el grup ha estat molt actiu en aquest mercat i ha participat en diversos programes de titulització, en alguns casos conjuntament amb altres entitats de màxima solvència, cedint préstecs hipotecaris, préstecs a petites i mitjanes empreses, préstecs al consum i drets de crèdit derivats de contractes d'arrendaments financers.
- Actualment, hi ha 24 operacions de titulització d'actius vives (incloent-hi les titulitzacions de Banco Guipuzcoano, Banco CAM, BMN, Banco Gallego i TSB). Si bé una part dels bons emesos van ser retinguts per l'entitat com a actius líquids elegibles per a operacions de finançament amb el Banc Central Europeu, la resta dels bons es van col·locar en el mercat de capitals. Al tancament de 2018,

G16 Estructura de finançament el 31.12.2018 (en %)

1	Dipòsits	67,3
2	Emissions retail	1,6
3	Repos	5,1
4	Finançament ICO	0,8
5	Mercat majorista	10,8
6	BCE	10,8
7	Bank of England	3,6

G17 Detall d'emissions institucionals el 31.12.2018 (en %)

1	Cèdules hipotecàries	56,4
2	Deute sènior	8,3
3	Subordinades i AT1	13,9
4	Pagarés ECP + institucionals	10,9
5	Titulitzacions	10,5

el saldo de bons de titulització col·locats en el mercat era de 2.381 milions d'euros.

- En el primer trimestre, Banc Sabadell va vendre al Banc Europeu d'Inversions (BEI) un import total de 455 milions d'euros del tram A de la titulització d'actius IM Sabadell PIME 11 per al finançament de dues noves línies.
- Per raons d'eficiència, durant el 2018 s'han cancel·lat anticipadament tres operacions de titulització (vegeu més informació sobre els fons de titulització en l'Annex II d'aquests comptes anuals consolidats de l'exercici 2018).

En termes generals, el 2018, el to en els mercats ha estat marcat per una gran volatilitat causada principalment per les incerteses geopolítiques, fet que s'ha vist reflectit en una ampliació significativa dels *spreads* de crèdit de les emissions en el mercat, i al tancament del mercat en diferents moments de l'any durant períodes relativament perllongats.

Durant el mes de març de 2016, el Banc Central Europeu va anunciar noves mesures d'estímul a l'economia a través d'un nou programa d'operacions de refinançament a llarg termini, TLTRO II (*targeted longer-term refinancing operations*), consistent en quatre subhastes de liquiditat a quatre anys amb dates d'execució entre els mesos de juny de 2016 i març de 2017. En aquest sentit, Banc Sabadell va participar en la TLTRO II per un import total de 20.500 milions d'euros (10.000 milions d'euros en la primera subhasta, de juny de 2016, i 10.500 milions d'euros en l'última subhasta, de març de 2017).

D'altra banda, el Banc d'Anglaterra també va posar en marxa el 2016 un paquet de mesures de suport al creixement econòmic. Aquest paquet inclou, entre d'altres, la introducció del *Term Funding Scheme* (TFS), un programa d'incentivació del crèdit, posat en marxa el mes d'agost de 2016 pel Banc d'Anglaterra, mitjançant el qual els bancs anglesos podien fer disposicions a quatre anys aportant col·lateral elegible com a contraprestació. TSB, com a membre de l'*Sterling Monetary Framework* (SMF), va fer ús del

TFS al llarg de 2017, amb una disposició de 6.334 milions d'euros, i al febrer de 2018, fent una disposició addicional de 958 milions d'euros. Amb això, l'import disposat sota aquest programa se situa en 7.233 milions d'euros al tancament de 2018.

Actius líquids

A més d'aquestes fonts de finançament, el grup manté un coixí de liquiditat en forma d'actius líquids per afrontar eventuais necessitats de liquiditat (T6).

Pel que fa al 2017, la primera línia de liquiditat del grup ha augmentat en 3.790 milions d'euros, motivat principalment per la generació de *gap* comercial i la gestió de col·laterals. El saldo de reserves en bancs centrals i la posició neta d'interbancari presenten un descens de 4.132 milions d'euros el 2018, associat principalment a una reducció del finançament *repo* durant l'any. Així mateix, es disposa d'un volum d'actius líquids elegibles en el Banc Central Europeu, el saldo dels quals durant l'any s'ha incrementat en 7.143 milions d'euros, mentre que els actius disponibles i no elegibles en el Banc Central Europeu han augmentat en 779 milions d'euros.

En el cas de TSB, la primera línia de liquiditat el 31 de desembre de 2018 està composta principalment per *gilts* per un import de 1.372 milions d'euros (761 milions d'euros el 31 de desembre de 2017) i un excés de reserves en el Banc Central d'Anglaterra (BoE) de 7.703 milions d'euros (8.286 milions d'euros el 31 de desembre de 2017), en gran part procedents de les disposicions del TFS dutes a terme.

Cal esmentar que el grup segueix un model descentralitzat de gestió de la liquiditat. En aquest sentit, aquest model tendeix a limitar la transferència de liquiditat entre les diferents filials involucrades en la seva gestió, i limitar d'aquesta manera les exposicions intragrup, més enllà de les potencials restriccions imposades pels reguladors locals de cada filial. Així, les filials involucrades en la gestió determinen la seva situació de liquiditat considerant únicament aquells actius de la seva propietat que compleixin amb els

En milions d'euros

	2018
Caixa (*) + Posició neta interbancari	18.229
Disponible en pòlissa del Banc d'Espanya	4.081
Actius pignorats en pòlissa (**)	25.760
Saldo disposat de pòlissa del Banc d'Espanya (***)	21.548
Actius elegibles pel BCE fora de pòlissa	12.468
Altres actius negociables no elegibles pel Banc Central Europeu (****)	2.177
Promemòria: Saldo disposat Term Funding Scheme del Banc d'Anglaterra	7.233
Total actius líquids disponibles	36.955

T6 Actius líquids disponibles

(*) Excés de reserves en bancs centrals.

(**) En valor de mercat i una vegada aplicada la retallada del BCE per a operacions de política monetària.

(***) Inclou TLTRO II i la disposició setmanal en el BCE de 1.200 milions d'euros.

(****) En valor de mercat i una vegada aplicada la retallada de la ràtio *liquidity coverage ratio* (LCR). Inclou renda fixa considerada com a actiu d'alta qualitat i liquiditat segons l'LCR (HQLA) i altres actius negociables de diferents entitats del grup.

críteris d'elegibilitat, disponibilitat i liquiditat que s'hagin establert tant en l'àmbit intern com normatiu per al compliment dels mínims reguladors.

No hi ha imports significatius d'efectiu i equivalents que no estiguin disponibles per ser utilitzats pel grup.

A més de la primera línia de liquiditat, l'entitat manté un coixí d'actius hipotecaris i préstecs a administracions públiques elegibles com a col·lateral de cèdules hipotecàries i territorials, respectivament, que, al tancament de 2018, afegien 2.320 milions en termes de capacitat d'emissió de noves cèdules pròpies elegibles com a col·lateral per al descompte en el BCE i després d'haver fet durant l'any una emissió neta de 1.626 milions de cèdules hipotecàries i 300 milions d'euros de cèdules territorials. Al tancament de 2018, la liquiditat disponible pujava a 39.275 milions d'euros en import efectiu, corresponent a l'import de la primera línia de liquiditat més la capacitat d'emissió de cèdules hipotecàries i territorials de l'entitat al tancament de desembre.

Compliment dels coeficients reguladors

El grup Banc Sabadell ha inclòs dins la seva gestió de liquiditat el seguiment de la ràtio de cobertura de liquiditat a curt termini o LCR (*liquidity coverage ratio*) i la ràtio de finançament estable neta o NSFR (*net stable funding ratio*), i ha reportat al regulador la informació requerida en base mensual i trimestral, respectivament. El mesurament de la liquiditat basant-se en aquestes mètriques forma part del control del risc de liquiditat en el conjunt de les UGL.

En relació amb la ràtio LCR, des de l'1 de gener de 2018 el mínim exigible reguladorament és el 100%, nivell àmpliament superat per totes les UGL de l'entitat. En l'àmbit del grup, al llarg de l'any la ràtio LCR s'ha situat de manera permanent i estable molt per sobre del 100%. Al tancament de desembre de 2018, la ràtio LCR se situa en 168% ex-TSB i 298% en TSB.

Quant a la ràtio NSFR, encara es troba en fase d'estudi i definició final, malgrat que la data prevista d'implementació era gener de 2018. Tanmateix, el grup ja ha implantat el seguiment d'aquesta ràtio com a mètrica de liquiditat per a les UGL.

Atesa l'estructura de finançament del grup, amb un gran pes de dipòsits de la clientela, i la majoria del finançament en el mercat centrada en el mitjà o el llarg termini, el grup s'ha mantingut de manera estable en nivells àmpliament superiors al 100%.

Risc de mercat

Aquest risc es defineix com el que sorgeix davant l'eventualitat d'incórrer en pèrdues de valor de mercat en les posicions mantingudes en actius financers, a causa de la variació de factors de risc pels quals són afectats els seus preus o cotitzacions, les seves volatilitats o les correlacions entre ells.

Aquestes posicions generadores de risc de mercat es mantenen habitualment dins de l'activitat de negociació, que consisteix en l'operativa de cobertura que efectua el banc per donar servei als seus clients i el manteniment de posicions pròpies de caràcter discrecional.

També es pot generar pel mer manteniment de posicions globals del balanç (també denominades "de caràcter estructural"), que, en termes nets, queden obertes. En aquest últim cas, l'entitat tracta sota el sistema de gestió i seguiment de riscos de mercat la posició de risc de canvi estructural.

Activitat de negociació

Els principals factors del risc de mercat considerats en el grup en l'activitat de negociació són:

- Risc de tipus d'interès: risc associat al fet que les fluctuacions dels tipus d'interès puguin afectar de manera adversa el valor d'un instrument financer. Aquest es reflecteix, per exemple, en operacions de dipòsits interbancaris, renda fixa i derivats sobre tipus d'interès.
- Risc de *spread* creditici: risc procedent de la fluctuació dels diferencials o *spreads* crediticis amb què cotitzen els instruments respecte d'altres instruments de referència, com ara els tipus d'interès interbancari. Aquest risc es dona principalment en els instruments de renda fixa.
- Risc de tipus de canvi: risc associat a la fluctuació de la cotització de les divises respecte a la divisa de referència. En el cas de Banc Sabadell, la divisa de referència és l'euro. Aquest risc es dona principalment en operacions d'intercanvi de divises i els seus derivats.
- Risc de renda variable: risc procedent de la fluctuació de valor dels instruments de capital (accions i índexs cotitzats). Aquest risc es reflecteix en els mateixos preus de mercat dels valors, així com en els derivats sobre aquests.

La variació de preus de les matèries primeres no ha tingut impacte en l'exercici, atès que el grup manté exposicions residuals, tant directes com en actius subjacents.

El mesurament del risc de mercat de l'activitat de negociació s'efectua utilitzant la metodologia VaR i *stressed* VaR, que permet l'homogeneïtzació dels riscos dels diferents tipus d'operacions en els mercats financers.

El VaR proporciona una estimació de la pèrdua màxima potencial que presenta una posició a causa d'un moviment advers, però normal, d'algun dels paràmetres identificats que influeixen en el risc de mercat. Aquesta estimació s'expressa en termes monetaris i està referida a una data concreta, a un determinat nivell de confiança i a un horitzó temporal especificat. L'interval de confiança utilitzat és el 99%. Atesa la poca complexitat dels instruments i l'alt grau de liquiditat de les posicions, l'horitzó temporal utilitzat és d'un dia.

La metodologia utilitzada per al càlcul del VaR és la simulació històrica. Els avantatges d'aquesta metodologia són que es basa en la revaluació completa de les operacions en els escenaris històrics recents i que no cal fer supòsits sobre la distribució dels preus de mercat. La seva principal

limitació és la dependència de les dades històriques utilitzades, ja que si un esdeveniment possible no s'ha produït dins el rang de dades històriques utilitzades no es reflectirà en la dada de VaR.

La fiabilitat de la metodologia VaR utilitzada es comprova mitjançant tècniques de *backtesting*, amb les quals es verifica que les estimacions de VaR estan dins el nivell de confiança considerat. Les proves de *backtesting* consisteixen en la comparació entre el VaR diari i els resultats diaris. En cas que les pèrdues superin el nivell de VaR es produeix una excepció. El 2018 no s'ha produït cap excepció en el *backtest* per la baixa exposició dins de l'activitat de negociació als esdeveniments significatius de l'any com les caigudes de les borses internacionals al febrer i desembre, les devaluacions de l'euro respecte al dòlar a l'abril, maig i agost i també la caiguda de preu del deute públic italià iniciat al maig.

L'*stressed* VaR es calcula com el VaR, però amb una finestra històrica de variacions dels factors de risc en situació d'estrès de mercat. Aquesta situació d'estrès es determina prenent com a base les operacions vigents, i pot variar si canvia el perfil de risc de les carteres. La metodologia utilitzada per a aquesta mesura de risc és la simulació històrica.

La supervisió es complementa amb mesures addicionals de riscos, com les sensibilitats, que fan referència al canvi que es produeix en el valor d'una posició o cartera davant la variació d'un factor de risc concret, i també amb el càlcul de resultats de gestió, que s'utilitzen per seguir els límits *stop-loss*.

A més a més, es duen a terme exercicis de simulació específics i amb escenaris de situacions extremes de mercat (*stress testing*), en què s'analitzen els impactes de diferents escenaris històrics i teòrics en les carteres.

El seguiment del risc de mercat s'efectua diàriament i es reporta als òrgans de control sobre els nivells de risc existents i el compliment dels límits establerts per la Comissió de Riscos per a cada unitat de gestió (límits basant-se en nominal, VaR i sensibilitat, segons els casos). Això permet percebre variacions en els nivells de risc i conèixer la contribució dels factors de risc de mercat.

El risc de mercat per activitat de negociació incorregut en termes del VaR a un dia amb 99% de confiança s'exposa en la taula T7. Es mostra el risc de mercat per activitat de negociació, incloent-hi també els derivats (*swaps*) de tipus d'interès inicialment en cobertures comptables, que es van discontinuar el 2018 i 2017, des de la data

de discontinuació de la cobertura comptable fins a la posterior cancel·lació final del derivat. Tenint en compte únicament l'activitat de negociació, excloent-ne els derivats de cobertura discontinuats, el VaR mitjà a un dia i 99% de confiança es va situar en 1,73 milions d'euros el 2018.

Riscos estructurals de tipus d'interès i tipus de canvi

Risc estructural de tipus d'interès

El risc estructural de tipus d'interès (també conegut com a IRRBB, per les sigles en anglès, *interest rate risk in the banking book*) és inherent a l'activitat bancària i es defineix com la probabilitat de tenir pèrdues com a conseqüència de l'impacte que originen els moviments dels tipus d'interès en el compte de resultats (ingressos i despeses) i en la seva estructura patrimonial (valor actual d'actius, passius i posicions comptabilitzades fora del balanç sensibles al tipus d'interès).

Dins del risc estructural de tipus d'interès es consideren les tipologies següents:

- Risc de repreciaació: relacionat amb el desajust temporal entre les dates de venciment i repreciaació d'actius, passius i posicions fora del balanç a curt i llarg termini.
- Risc de corba: provinent de canvis en el pendent i la forma de la corba de tipus.
- Risc de base: provinent de cobrir l'exposició d'un tipus d'interès amb l'exposició a un tipus que reprecia sota diferents condicions.
- Risc d'opcionalitat: provinent de les opcions, incloent-hi les opcions implícites.

Les mètriques desenvolupades per al control i seguiment del risc estructural de tipus d'interès del grup estan alineades amb les millors pràctiques del mercat i implementades de manera coherent en totes les unitats de gestió del balanç (UGB) i en el si de cada un dels comitès d'actius i passius locals. L'efecte diversificació entre divises i UGB es té en compte en la presentació de les xifres globals.

L'estratègia actual de gestió del risc de tipus d'interès del grup es basa particularment en els següents principis i pilars, tenint en compte el model de negoci i els objectius estratègics definits:

- Cada UGB compta amb eines adequades i processos i sistemes robustos que permeten una adequada

En milions d'euros

	2018		
	Mitjà	Màxim	Mínim
Per tipus d'interès	2,35	26,73	0,41
Per tipus de canvi posició operativa	0,11	0,27	0,04
Renda variable	0,59	1,59	0,29
Spread creditici	0,15	0,61	0,07
VaR agregat	3,19	27,46	0,97

T7 VaR

identificació, mesurament, gestió, control i informació de l'IRRBB. D'aquesta manera, poden capturar totes les fonts d'IRRBB identificades, valorar-ne l'efecte sobre el marge financer i el valor econòmic i mesurar la vulnerabilitat del grup/UGB en cas de potencials pèrdues derivades de l'IRRBB en diferents escenaris d'estrès.

- El grup fixa un conjunt de límits de control i vigilància de l'exposició a l'IRRBB adequats a les polítiques internes de gestió i apetència pel risc. Tanmateix, cada UGB té l'autonomia de fixar, a més, altres límits que consideri oportuns, tenint en compte les seves particularitats i la naturalesa de les seves activitats.
- L'existència d'un sistema de preus de transferència.
- El conjunt de sistemes, processos, mètriques, límits, *reporting* i sistema de govern englobats dins de l'estratègia de l'IRRBB ha de complir els preceptes normatius.

Les mètriques utilitzades per al seguiment del risc estructural de tipus d'interès comprenen, d'una banda, el *gap* de tipus d'interès (G18), que és una mesura estàtica que mostra la distribució de venciments i reprecials de les masses sensibles del balanç. Per a les masses sense venciment contractual, s'han considerat venciments esperats estimats d'acord amb l'experiència de l'entitat. En aquest sentit, s'ha definit un model a partir de dades històriques mensuals, amb l'objectiu de reproduir el comportament dels clients, establint paràmetres d'estabilitat i remuneració segons la tipologia del producte i el tipus de client, satisfent els requeriments reguladors vigents.

D'altra banda, es calculen les sensibilitats (diferència entre el valor de l'escenari base dels implícits del mercat i el de l'escenari estressat) de diferents magnituds econòmiques: marge financer net (diferència entre els interessos

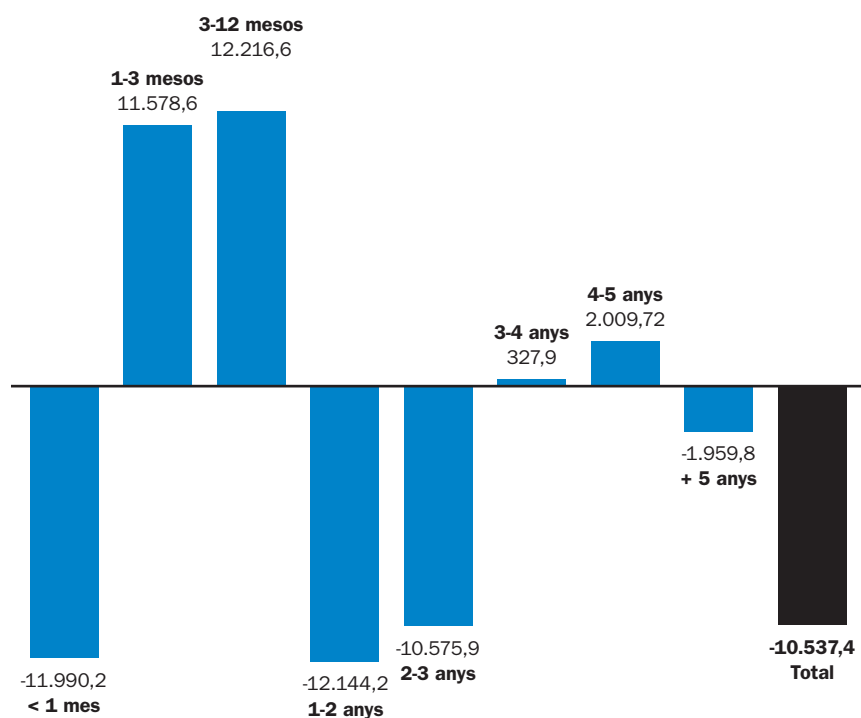
meritats a percebre i pagar) i valor econòmic (suma del valor actual net dels fluxos de caixa dels actius i passius i exposicions fora del balanç que formen part del *banking book*) davant de canvis en la corba de tipus d'interès. En la taula T8 es presenten els nivells de risc de tipus d'interès en termes de sensibilitat de les principals divises del grup al tancament de 2018 davant dels potencials escenaris de tipus més utilitzats en el sector.

A més de l'impacte en el marge financer en l'horitzó temporal d'un any presentat a la taula T8, el grup calcula l'impacte en el marge en l'horitzó temporal de dos anys, el resultat del qual és notablement més positiu per a totes les divises. En particular, la sensibilitat del marge per al segon any considerant les divises principals del grup, amb un *pass through* elevat, és a dir, que el percentatge d'increment dels tipus d'interès de referència que es trasllada als dipòsits dels clients a termini i als comptes a la vista amb remuneració és majoritari, se situa en un 7,9%, mentre que amb un *pass through* mitjà se situa en un 12,1% (T9).

A causa del nivell actual dels tipus d'interès de mercat, a l'escenari de baixada per als punts de la corba en què els tipus siguin positius s'aplica un desplaçament màxim de 100 punts bàsics en cada termini, de manera que el tipus resultant sigui sempre superior o igual a zero. En els punts de la corba en què els tipus de mercat siguin negatius no s'aplica cap desplaçament.

Com a instruments de cobertura del risc, es contracten derivats en els mercats financers, principalment permutes de tipus d'interès (IRS), considerats de cobertura a efectes comptables. S'utilitzen dues macrocobertures diferenciades:

- Macrocobertura de risc de tipus d'interès de fluxos d'efectiu, l'objectiu de la qual és reduir la volatilitat del

G18 Gap de tipus d'interès
(en milions d'euros)

marge financer per variacions de tipus d'interès per a un horitzó temporal d'un any.

- Macrocobertura de risc de tipus d'interès de valor raonable, l'objectiu de la qual és el manteniment del valor econòmic de les masses cobertes, constituïdes per actius i passius a tipus d'interès fix.

A Banc Sabadell, com a part del procés de millora contínua, s'implementen i s'actualitzen periòdicament les actuacions de seguiment i gestió del risc estructural de tipus d'interès alineant l'entitat amb les millors pràctiques del mercat i amb la regulació actual.

Risc estructural de tipus de canvi

El risc de tipus de canvi estructural sorgeix per l'eventualitat que variacions dels tipus de canvi de mercat entre les diferents divises puguin generar pèrdues per les inversions financeres i per les inversions permanents en oficines i filials estrangeres amb divises funcionals diferents de l'euro.

L'objectiu de la gestió del risc estructural de tipus de canvi és minimitzar l'impacte en el valor de la cartera/patrimoni de l'entitat a causa de moviments adversos dels mercats dels canvis de divises. Tot això tenint en consideració els possibles impactes en la ràtio de capital –CET1– i el marge financer, subjecte a l'apetència pel risc expressada en el RAS i havent de complir en tot moment amb els nivells fixats sobre les mètriques de risc establertes.

El seguiment del risc de canvi s'efectua regularment, i es reporten als òrgans de control els nivells de risc existents i el compliment dels límits establerts. La principal mètrica de seguiment és l'exposició a divisa (com a percentatge sobre Tier 1), que mesura la suma de la posició neta oberta (actiu menys passiu) mantinguda per l'entitat en cadascuna de les divises a través de qualsevol tipus d'instrument financer (divisa al comptat, a termini i opcions), tot això contravalorat a euros i en relació amb el Tier 1.

Amb periodicitat mensual, es monitoren i reporten a la Comissió de Riscos i a la Comissió d'Auditoria i Control, respectivament, el compliment i l'efectivitat dels objectius i les polítiques del grup.

La Direcció Financera del banc, a través del Comitè d'Actius i Passius (COAP), dissenya i executa les estratègies de cobertura de la posició estructural en divisa amb la finalitat de complir amb l'objectiu de la gestió del risc estructural de tipus de canvi.

En relació amb les inversions permanents en dòlar americà, la posició estructural en aquesta divisa ha passat de 442 milions de dòlars americans, el 31 de desembre de 2017, a 968 milions de dòlars americans el 31 de desembre de 2018.

Pel que fa a les inversions permanents en *peso* mexicà, davant la incertesa sobre el nou govern entrant (creixent volatilitat en els mercats lligada a la percepció d'increment del risc polític), es fa un seguiment sobre l'evolució de saldos derivats del negoci a Mèxic, així com del parell EUR-MXN, amb l'objectiu de mantenir un nivell de cobertura per sobre del 70% de l'exposició total en aquesta divisa. D'aquesta manera, la cobertura de capital ha passat de 7.474 milions de *pesos* mexicans, el 31 de desembre de 2017 (d'un total d'exposició de 10.566 milions de *pesos* mexicans), a 11.050 milions de *pesos* mexicans el 31 de desembre de 2018 (d'un total d'exposició de 14.703 milions de *pesos* mexicans) (vegeu la nota 12 dels comptes anuals consolidats de l'exercici 2018).

Quant a la posició estructural en lliures esterlines, en un context d'inestabilitat política al Regne Unit, Banco de Sabadell, S.A. fa un seguiment continu de l'evolució del tipus de canvi EUR/GBP. El grup ha adoptat una política de cobertura que persegueix mitigar els efectes negatius en les ràtios de capital, així com en els resultats generats en el seu negoci en GBP, que puguin resultar de l'evolució d'aquest tipus de canvi EUR/GBP. En aquest sentit, el banc ha mantingut una cobertura econòmica de beneficis i fluxos esperats en GBP de les seves filials.

En percentatge

Increment instantani i paral·lel de 100 pb		
Sensibilitat al tipus d'interès	Impacte marge financer	Impacte valor econòmic
EUR	2,6%	(3,8%)
GBP	2,3%	0,2%
USD	0,1%	(0,5%)

T8 Sensibilitat al risc de tipus d'interès per divisa

En percentatge

Increment instantani i paral·lel de 100 pb		
Impacte marge financer 2n any	Pass through elevat	Pass through mitjà
Global	7,9%	12,1%
Del qual EUR	4,2%	6,9%
Del qual GBP	3,4%	4,6%

T9 Sensibilitat a dos anys

Tenint en compte els possibles impactes del Brexit (vegeu la nota 4 dels comptes anuals consolidats de l'exercici 2018), durant l'exercici 2018 s'ha anat ajustant la cobertura de capital, i s'ha passat de 1.268 milions de lliures esterlines el 31 de desembre de 2017 a 1.368 milions de lliures esterlines el 31 de desembre de 2018, que representen un 75% de la inversió total realitzada (excloent-ne intangibles) (vegeu la nota 12 dels comptes anuals consolidats de l'exercici 2018).

Les cobertures de divisa es monitoren contínuament en vista dels moviments que es produeixen en els mercats.

El contravalor en euros dels actius i passius en moneda estrangera, classificats per la seva naturalesa, mantinguts pel grup el 31 de desembre de 2018, es mostra en el gràfic G19.

La posició neta d'actius i passius en divisa inclou la posició estructural de l'entitat valorada a canvi del tancament del mes d'estudi per un import de 1.857,2 milions d'euros, dels quals 809,6 milions d'euros corresponen a les participacions permanents en divisa GBP; 783,2 milions d'euros, a les participacions permanents en divisa USD; 223,6 milions d'euros, a les participacions permanents en divisa MXN, i 40,2 milions d'euros, a les participacions permanents en divisa MAD. El net d'actius i passius està cobert amb operacions de *forwards* i opcions en divisa seguint la política de gestió de riscos del grup.

El 31 de desembre de 2018, la sensibilitat de l'exposició patrimonial per una depreciació del 2,6% en els tipus de canvi respecte de l'euro de les principals monedes a les quals hi ha exposició ha pujat a 39 milions d'euros, dels quals el 32% correspon a la lliura esterlina, el 54% correspon al dòlar americà i l'11%, al *peso* mexicà. Aquesta potencial depreciació està en línia amb la volatilitat històrica trimestral dels últims anys.

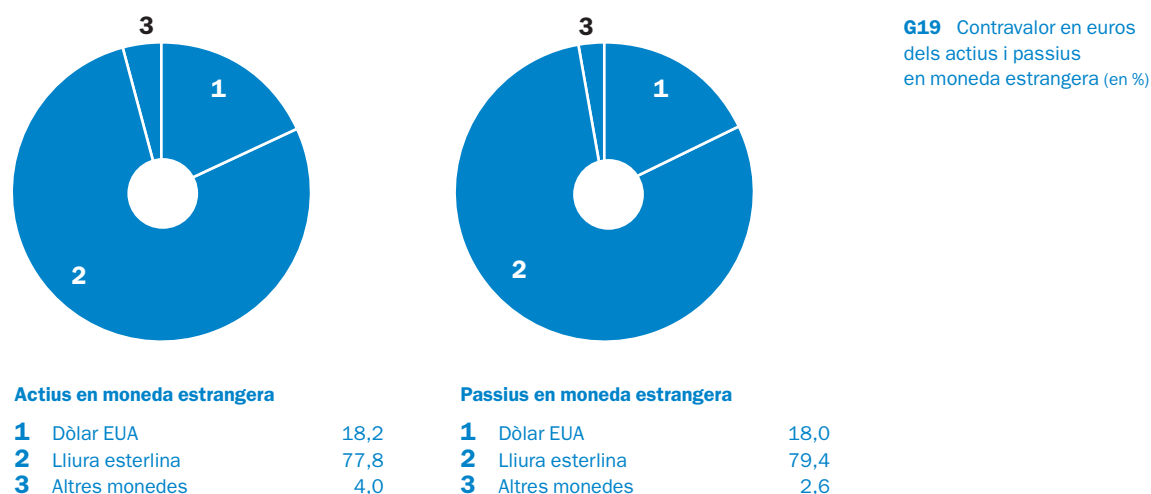
Risc operacional

El risc operacional es defineix com el risc de tenir pèrdues com a conseqüència d'errades o falta d'adequació de les persones, processos, sistemes o per esdeveniments externs imprevistos. Aquesta definició inclou el risc reputacional, de conducta, tecnològic, de model i d'*outsourcing*.

La gestió efectiva del risc operacional està descentralitzada en els diferents gestors de processos que comprenen tota l'organització. Aquests processos es troben, tots ells, identificats en el mapa de processos corporatiu, que facilita la integració de la informació segons l'estructura organitzativa. El grup disposa d'una unitat central especialitzada en la gestió de risc operacional, les funcions principals de la qual són coordinar, supervisar i impulsar tant la identificació com la valoració i la gestió dels riscos que duen a terme els gestors de procés, prenent com a base el model de gestió adoptat pel grup Banc Sabadell.

L'alta direcció i el Consell d'Administració s'impliquen directament i de manera efectiva en la gestió d'aquest risc, mitjançant l'aprovació del marc de gestió i la seva implantació, que proposa el Comitè de Risc Operacional, integrat per membres de l'alta direcció de diferents àrees funcionals de l'entitat, i s'assegura que regularment es portin a terme auditories sobre l'aplicació del marc de gestió i la fiabilitat de la informació reportada, així com les proves de validació interna del model de risc operacional. La gestió del risc operacional es fonamenta en dues línies d'actuació.

La primera línia d'actuació es basa en l'anàlisi dels processos, la identificació dels riscos vinculats a aquests que presenten una pèrdua potencial i la valoració qualitativa dels processos i dels controls associats; tot això de manera conjunta entre els gestors de procés i la unitat central de

risc operacional. El resultat és una valoració que permet conèixer l'exposició al risc a futur en termes de pèrdua esperada i pèrdua inesperada, així com anticipar tendències i planificar les accions mitigadores orientadament.

Es complementa amb la detecció, el seguiment i la gestió activa del risc mitjançant l'ús d'indicadors clau, afavorint l'establiment d'alertes per increments de l'exposició, la identificació de les causes que la generen, el mesurament de l'eficàcia dels controls i les millores efectuades.

Al mateix temps es verifica que els processos identificats de criticitat elevada per una falta de servei tinguin definits i implantats plans de continuïtat de negoci específics. Sobre els riscos identificats s'estima qualitativament l'impacte reputacional que podria implicar que se'n produís algun.

La segona línia d'actuació es fonamenta en l'experiència. Consisteix a recollir en una base de dades totes les pèrdues que es produeixen en l'entitat, cosa que proporciona una informació de risc operacional esdevingut per línia de negoci i les causes que l'han originat, per poder-hi actuar per tal de minimitzar-les.

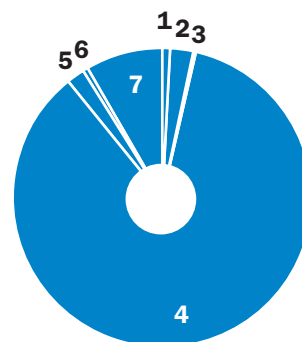
A més a més, aquesta informació permet contrastar la coherència entre les estimacions efectuades sobre pèrdues potencials i la realitat, tant en termes de freqüència com de severitat, i millorar iterativament les estimacions sobre els nivells d'exposició (G20 i G21).

Dins el risc operacional, s'inclou la gestió i el control dels següents riscos rellevants:

- Risc reputacional: possibilitat de pèrdues derivades de la publicitat negativa relacionada amb pràctiques i negocis de l'entitat, que pot generar pèrdua de confiança en la institució i afectar-ne la solvència.
- Risc tecnològic: impacte o afectació a serveis de clients (tant interns com externs) en termes de servei i qualitat, que puguin comportar pèrdues o fallades d'integritat de les dades, derivat de la incorrecta gestió, operació, control o fallada dels sistemes d'informació i de les capacitats de resiliència d'aquests i dels equips que els gestionen.
- Risc d'*outsourcing*: possibilitat de pèrdues derivades d'errors dels proveïdors en la prestació de serveis subcontractats o la seva interrupció, deficiències en la seguretat dels seus sistemes, la deslleialtat dels seus empleats o l'incompliment de les regulacions aplicables.
- Risc de model: possibilitat de pèrdues derivades de la presa de decisions basada en l'ús de models inadequats.

En relació amb el risc tecnològic, cal destacar que s'ha convertit en una àrea de focus en la gestió de riscos per al grup Banc Sabadell per diversos motius.

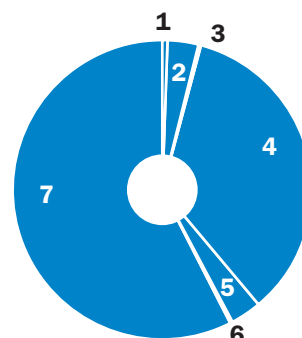
- Increment de la rellevància, complexitat i ús de la tecnologia en els processos bancaris.
- Increment de les amenaces externes (cibercriminalitat) i dels potencials impactes sobre les entitats i, en general, sobre el sistema financer.
- Adopció de possibles nous models de negoci basats en les dades i noves tecnologies i, per tant, nous riscos (emergents) que poden modificar el perfil de risc de Banc Sabadell.

G20

Distribució d'esdeveniments de risc operacional per import, ex-TSB (12 mesos) (en %)

1	Frau intern	0,6
2	Frau extern	3,4
3	Relacions laborals i seguretat en el lloc de treball	0,4
4	Clients, productes i pràctiques empresarials	34,7
5	Danys a actius materials	3,2
6	Incidències en el negoci i errades en els sistemes	0,3
7	Execució, lliurament i gestió de processos	57,4

G21

Distribució d'esdeveniments de risc operacional per import, ex-TSB (5 últims anys) (en %)

1	Frau intern	1,0
2	Frau extern	2,6
3	Relacions laborals i seguretat en el lloc de treball	0,1
4	Clients, productes i pràctiques empresarials	85,5
5	Danys a actius materials	2,0
6	Incidències en el negoci i errades en els sistemes	0,5
7	Execució, lliurament i gestió de processos	8,3

Així mateix, aquest risc no tan sols és aplicable als sistemes del banc, sinó que, a causa de la generalització de l'ús de tercers per donar suport als processos tecnològics i de negoci, s'estén també a aquests proveïdors i és un risc rellevant dins de la gestió de les externalitzacions.

Risc fiscal

El risc fiscal es defineix com la probabilitat d'incomplir els objectius establerts en l'estratègia fiscal de Banc Sabadell des d'una doble perspectiva i a causa de factors interns o externs:

- D'una banda, la probabilitat d'incórrer en un incompliment de les obligacions tributàries que pugui derivar en una falta d'ingrés indeguda, o la concurrència de qualsevol altre esdeveniment que generi un perjudici potencial per al banc en el compliment dels seus objectius.
- De l'altra, la probabilitat d'incórrer en un ingrés indegut en el compliment de les obligacions tributàries, de manera que es generi un perjudici per a l'accionista o altres grups d'interès.

Les polítiques de riscos fiscals de Banc Sabadell tenen com a objectiu establir els principis i les directrius amb la finalitat d'assegurar que els riscos fiscals que puguin afectar l'estratègia i els objectius fiscals del grup siguin identificats, valorats i gestionats de manera sistemàtica, per tal de complir amb els nous requeriments de la Llei de societats de capital i dels grups d'interès del grup Banc Sabadell.

Banc Sabadell, en matèria de risc fiscal, té com a objectiu atendre sempre les obligacions fiscals observant el marc legal vigent en matèria fiscal.

Així mateix, l'estratègia fiscal de Banc Sabadell posa de manifest el seu compromís amb el foment de la fiscalitat responsable, l'impuls de la prevenció i el desenvolupament de programes de transparència clau per fomentar la confiança dels diferents grups d'interès.

L'estratègia fiscal es regeix pels principis d'eficiència, prudència, transparència i minimització del risc fiscal, i està, amb caràcter general, alineada amb l'estratègia de negoci del grup Banc Sabadell.

El Consell d'Administració de Banc Sabadell, i en el marc del mandat que preveu la Llei de societats de capital per a la millora del govern corporatiu, és responsable, de manera indelegable, de les facultats següents:

- Determinar l'estratègia fiscal de l'entitat.
- Aprovar les inversions o operacions de tota mena que, per la seva elevada quantia o especials característiques, tinguin caràcter estratègic o especial risc fiscal, llevat que la seva aprovació correspongui a la Junta General.
- Aprovar la creació o adquisició de participacions en entitats de propòsit especial o domiciliades en països o territoris que tinguin la consideració de paradisos fiscals.
- Aprovar qualsevol transacció que, per la seva complexitat, pugui menyscabar la transparència de l'entitat i el seu grup.

Per tant, el Consell d'Administració de Banc Sabadell inclou, dins les seves funcions, l'obligació d'aprovar la política

fiscal corporativa i vetllar pel seu compliment mitjançant l'establiment d'un apropiat sistema de control i supervisió, que s'enquadra dins el marc global de gestió i control de riscos del grup.

Risc de compliment normatiu

El risc de compliment normatiu es defineix com la possibilitat d'incórrer en sancions legals o administratives, pèrdues financeres significatives o pèrdues de reputació per l'incompliment de lleis, regulacions, normes internes i codis de conducta aplicables a l'activitat del grup.

Un dels aspectes essencials de la política del grup Banc Sabadell, i base de la seva cultura organitzativa, és el compliment rigorós de totes les disposicions legals. La consecució dels objectius empresarials s'ha de fer de manera compatible, en tot moment, amb el compliment de l'ordenament jurídic i aplicant les millors pràctiques.

En aquest sentit, el grup compta amb la Direcció de Compliment Normatiu, que té com a missió procurar els nivells més alts de compliment de la legislació vigent i assegurar que l'ètica professional està present en tots els àmbits de l'activitat del grup. Aquesta direcció avalua i gestiona el risc de compliment normatiu per minimitzar la possibilitat que es produeixi un incompliment i per assegurar que els que es puguin produir siguin identificats, reportats i solucionats amb diligència, a través de les funcions següents:

- Distribuir i controlar la implantació de les noves normatives aplicables a totes les activitats de l'entitat, per tal de mantenir-ne l'ajust al marc legislatiu.
- Impulsar l'establiment de les polítiques, els procediments i els controls adequats per garantir que tant l'empresa com els seus directius, empleats i tercers compleixen amb el marc normatiu aplicable, així com la presa de les mesures necessàries per anticipar-se als canvis legislatius.
- Coordinar les diferents àrees de la Direcció de Compliment Normatiu a fi d'unificar criteris i donar pautes d'actuació respecte del compliment del marc regulador.
- Impulsar la creació d'un marc metodològic que permeti la identificació, classificació i valoració dels riscos de compliment normatiu, incloent-hi els riscos en matèria de prevenció de la responsabilitat penal.
- Liderar la definició i implantació dels mecanismes de control per garantir l'ajust de tota l'activitat a les lleis i normes establertes pel que fa a: i) la prevenció del blanqueig de capitals i del finançament del terrorisme, ii) la integritat dels mercats, iii) les normes de conducta i protecció de l'inversor, iv) la distribució d'assegurances i v) la protecció de dades, que permetin situar l'estàndard de compliment dins de les millors pràctiques del mercat.
- Garantir que la supervisió del compliment es dugui a terme a través d'un programa de supervisió del risc de compliment normatiu, i informar periòdicament l'alta direcció del risc de compliment.
- Exercir d'interlocutor davant dels diferents organismes reguladors en la matèria, i supervisar les respostes als requeriments i inspeccions d'organismes oficials o

supervisors en matèria de prevenció del blanqueig de capitals i del finançament del terrorisme (SEPBLAC, Banc d'Espanya, etc.), i pel que fa als mercats de valors (CNMV), distribució d'assegurances (DGS) i protecció de dades (AGPD).

- Assessorar i supervisar el compliment de la legislació de protecció de dades del grup i actuar com a vincle entre les organitzacions i les autoritats de control.
- Gestionar les capacitats requerides en les diferents àrees de la Direcció de Compliment Normatiu pel que fa a recursos tècnics i humans suficients perquè es puguin dissenyar i implantar els mecanismes de control del grup que garanteixin l'ajust de tota activitat a les lleis, normes i codis ètics establerts.
- Donar suport a l'Òrgan de Control Intern responsable del compliment legal en matèria de prevenció del blanqueig de capitals i del finançament del terrorisme.
- Informar, revisar o proposar mesures correctives o respostes a les incidències detectades en matèria de conducta o a les consultes sotmeses al Comitè d'Ètica Corporativa sobre possibles conflictes d'interès perquè serveixin de guia als empleats.